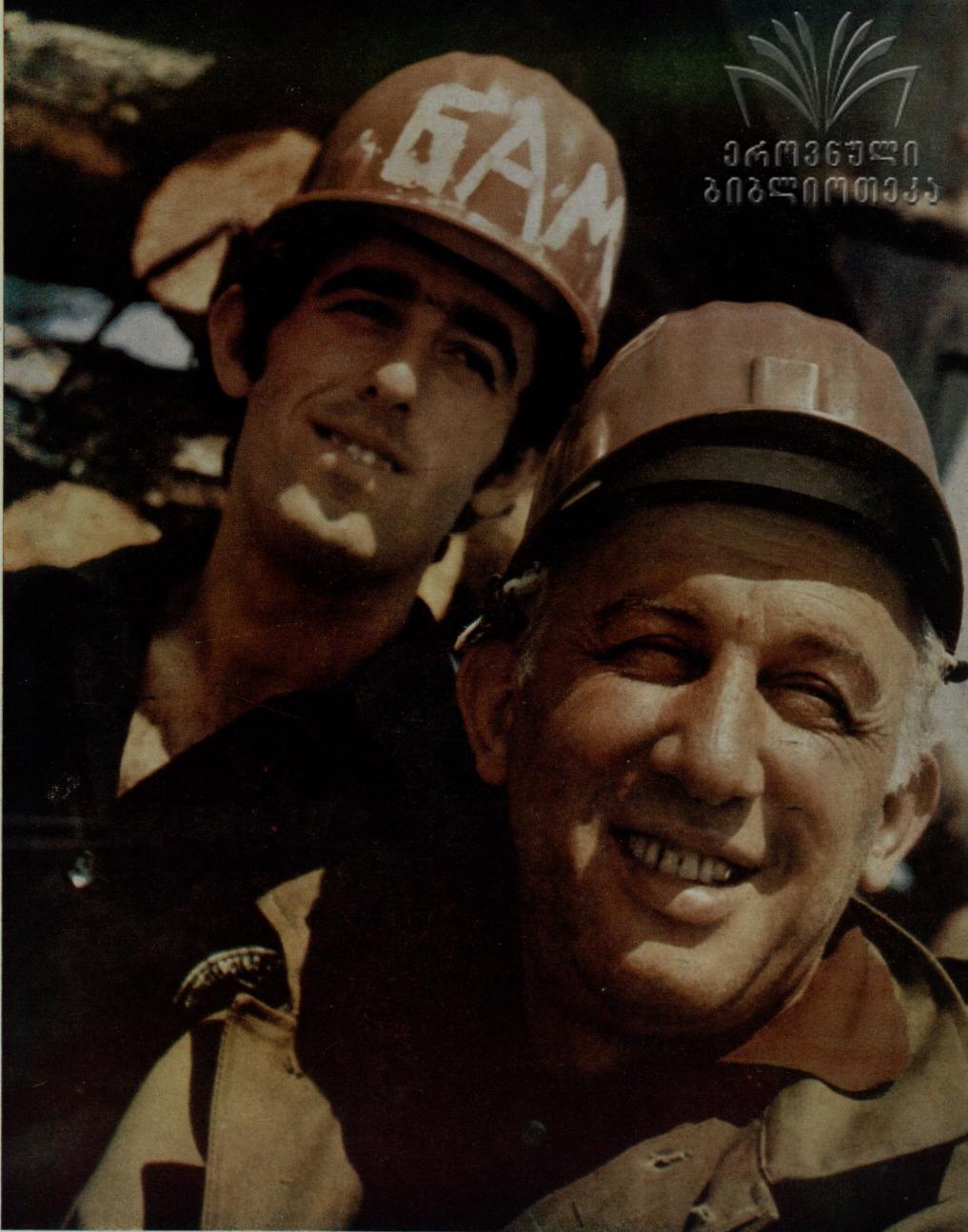

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

დროშა

დამკვეთი
№ 12 1975 წ.

5

დეკემბერი

საბჭოთა

სოციალისტური

რესპუბლიკების

კავშირის

კონსტიტუციის

დღეა!

ეროვნული გიზლინობა

საკუ ენტრალური კომიტეტის გენერალურ მდივანს ახანა ლ. ი. ბრეშენსკის 27 ნოემბერს კრემლში გადაეცა „მშვიდობის ოქროს მედალი“.

სურათზე: ჯილდოს გადაცემის დროს.

ახს. ლ. ი. ბრეშენსკის „მშვიდობის ოქროს მედალი“ გადაეცა

მშვიდობის მსოფლიო საბჭოს პრეზიდიუმმა მილო გაღაწვეტილება დააქილდოვოს ამხანაგი ლეონიდ ილიჩს-ქი ბრეშენსკი, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი, მშვიდობის მომხრე და მოძრაობის უმაღლესი ჯილდოთი — ფ. ულიო-კურტის სახელობის „მშვიდობის ოქროს მედალი“.

ეს გადაწყვეტილება მშვიდობის ერთგულ მოძრაობათა წარმომადგენლების მსოფლიო კონფერენციასზე გამოაცხადა მშვიდობის მსოფლიო საბჭოს გენერალური მდივანმა რ. ჩანდრაძემ.

ახანა ლ. ი. ბრეშენსკისთვის უმაღლესი ჯილდოს მიწიერებასთან დაკავშირებით მშვიდობის მსოფლიო საბჭოს პრეზიდიუმის დადგენილებაში აღნიშნულია, რომ მშვიდობის მომხრენი დიდად მადლიერი არიან ლ. ი. ბრეშენსკის, თანამედროვეობის ყველაზე გამოჩენილი პოლიტიკური მოღვაწის იმისათვის, რომ ასე მზნანდასახულად და დაუტყრობლად მუშაობს იმ მრანდიოზულ ამოცანათა განსა

ხორციელებლად, რომლებიც დასახულია საკუ XXIV ყრილობის მიერ მიღებული მშვიდობის პროგრამაში. დადგენილებაში ხაზგასმულია, რომ ლ. ი. ბრეშენსკი უაღრესად ენერგიულად და დაუტყრობლად იღვწის ქვეყნად დაშტულობის შეწყვეტისათვის, მშვიდობიანი თანარსებობის პრინციპების დამკვიდრებისათვის, საერთაშორისო უშიშროების უზრუნველყოფისა და სახელმწიფოთა და ხალხთა თანამშრომლობის განვითარებისათვის. ლ. ი. ბრეშენსკის სახელთან დიდად არის დაკავშირებული ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ისტორიული თაობირის წარმატება.

ლ. ი. ბრეშენსკისთვის მიწიერებული ჯილდო, ნათქვამია მშვიდობის მსოფლიო საბჭოს პრეზიდიუმის დადგენილებაში, ადსტურებს, რომ სახლები დიდად აფხებენ საბჭოთა კავშირის განსაყურებულ წყლულს მშვიდობისათვის ბრძოლაში.

(საკდესი).

პროლტარებო ყველა ქვეყნისა, შერითილი

დროშა

№ 12 (468) დეკემბერი, 1975 წ.

ფურნალი გამოდის 1928 წლიდან

ყოველთვიური სასოციალისტური კომიტეისური და სალიბერალური-სამხატვრო-სურნალი

საბ. კვ. ც. ც. ც. გამოცემა

© „დროშა“, 1975

მთავარი რედაქტორი რეპსე მარგინანი

სარედაქციო კოლეგია:

ბ. ბახტაძე, თ. გოგოლაძე (პ. შ. მდივანი), თ. დემეტრაშვილი, გ. დონანაშვილი, ს. დუმიშვილი, დ. ნოღია (მხატვარი-რედაქტორი), ლ. სულაბერიძე, ი. ტაბაღაძე, შ. ჯაფარიძე.

ტექნიკური და სტუდენტური კორექტორი ტ. თაბორიძე

დროშა 1

Handwritten notes and stamps at the bottom of the page, including a date stamp and some illegible text.

„ეა მიყვარს საქართველო...“

ჩვენი სახელმწიფოსა და კომუნისტური პარტიის გამოჩენილ მოღვაწეს მიხეილ ივანეს-მე კალინინს დაბადებიდან 100 წლის-თავი შეურთულდა.

როგორც ცნობილია, მ. ი. კალინინმა წამდნენებზე „ჩემი საქართველო“.

ვაკვეთებთ ნაწყვეტს მ. ი. კალინინის სიტყვიდან: რამელიც მან 1940 წლის 27 მაისს წარმართა „საბჭოთა კომუნისტური წარმომადგენელთა საერთო-საქალაქო კრებაზე“.

ქართველი საბჭოთა ინტელიგენცია საკავშირო ინტელიგენციის ორგანული შემადგენელი ნაწილია. ოქტომბრის გამარჯვების პირველი დღეებიდანვე ქართველ ინტელიგენციას დაეცისრა საერთო-საკავშირო მოვალეობებიც. ვიდრე ცარში იყო, ქართველ ინტელიგენციას შეეძლო პასუხი არ გო რუსული ინტელიგენციისათვის. ახლა ხელ სხვა მდგომარეობაა: ამჟამად თქვენ გეყვარებთ უარესად პასუხსავები და საერთო-საკავშირო ამოცანები.

... როდესაც მე აღნიშნავ იმ ამო-

ცანებს, რომლებიც თქვენ წინაშე დგას, ამით მე სხვა არა მინდა რა ვთქვა, გარდა იმისა, რომ ამ ამოცანების წარმატებით გადაჭრისათვის ბრძოლაში უფრო ხშირად ვხვდებოდეთ საქართველოს დიდებულ სახეებს, ამით მე არ მინდა აგრეთვე დავამცაო ამ საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის წლებში გაწეა, ამ მუშაობის შესახებ შეიძლება ვიმსჯელოთ თუნდაც იმ შემთხვევის მხრივ, რომლებიც არის აქ, თბილისში, აგრეთვე მისკოვში

გაენი უხდით ნაკვალსა...

ამ პატარა წერილში მინდა დღეშთის ჩაიონის ფსანაურის კომლუტრინე-ობის სარქალზე ივანე გვიტიშვილზე მოვიხილოთ — გაგაცნოთ მისი შრო-მისა და ცხოვრების ამბავი.

ქვი კიდევ თბულმეტი წლის უმწველი იყო ივანე (მას მაშინ გიორგისკაც ეძახდნენ), როცა მშობლიურ ხანდაში შეიდი კლასი დაამთავრა და მამა-პა-პათა ძველისძვილი ხელობას — მეცხვარეობის მიხყო ხელი.

დიდ ლიას უთქმას: „ჩვეყანა ტარაი კი არ არის, სადაჲ კაცი უნდა ლოკულობდეს, არამედ სახელოსნოა, საჲა უნდა ირქებოდეს და მუშაობდე-სო“. ეს სიტყვები ივანემ თავის ბიჭობაში წაიკითხა და იწაჲ კიდევ მეცხვა-რეობა ბაღლობდანი იზოდაჲ: მას, ხელმოღვი ოქაბს მისი დახმარება სჭირ-დებოდა: აღექვას ივანე იმ წელიწადს საყოზარობად გაეშადა.

ივანე პირველად შაქრი მელიქიშვილის ფარაში მოხვდა. შაქრი და მისი მუყენებში საუეთუხო ვეყაციები იყვნენ. მათ გულთან ახლის მიტანეს ახა-ლბედა მუყენების პირველი ნაბიები, ეხმარებოდნენ, ახწყალიდნენ, ამხნეებ-დნენ და მის ჭრა კიდევ ნორჩ სულში თანდათან შექონდით ის შესანიშნავი ტრადიციები, რომელიც ქართველ მეცხვარეებს საუეთუნეთა მანძილზე შეუქმ-ნიათ და თაობიდან თაობაზე გადაუთაით; ივანეც გამარჯ, საქმის ერთადელი და ამხანაგის მოსყვარული გამოდგა, შეუბრძეს თვალში რაჲ ჩავარდნო-დით, ხელს არ მოისვენდნენ. მეცხვარეობა კომლუტური საქმეა და ერთადუ-ლად ლობო შრომის მოიხოვს; ამავე ღრის, იგი შეტისმეტად მძიმე საქმეც

და საბჭოთა კავშირის სხვა დიდ ქალაქებში. მე მინდა ვთქვა მხოლოდ ის, რომ ჩვენ ყველა უფრო მეტი ვგანსჯებით. ჩვენ, ბოლშევიკები, ხარბი და დულდავანი ხალხი ვართ: რუს უფრო მეტი წარმატებით ვაქვს, მათ უფრო მეტს ვაკეთებთ-საქვს ვინაურთავე. ჩვენ მართლაც მად კარგად მოვიდეს, და მე ვფიქრობ, რომ ის ჩვენი თავისებურება არ არასტრებს, არამედ უზიზღავს, ავარითვის ყველა საბჭოთა ადამიანს შემოვიტყდებით სულაწარმას.

... ნება მომივით მოვლათ და გულის ვადაცავდეთ მადლობა იმ გულთხლიან გარნობისთვის, რომელიც თქვენ ისტვენ უხვად ცხადებათ ჩვენთან, როგორც ცენტრალური ხელისუფლების წარმომადგენელთან და როგორც ადამიანთან, შეხვედრის დროს. მე მივასს საქართველო. მე საქართველო იგი მას შემდეგ, რაც პირველად ჩამოვიღე საქართველო, ე. ი. როგორც ქვეყნად ახლავარება ვეყავი.

მართალია, ახლავარებენ, როგორც იციო, აღტაცებული ვარსებო.

ბილგეა აქვი, მაგრამ ვანვლო ათეულმა წლებმა, ვინც არ დაჩრას და აღტაცებულნი ვარსებობდები. მათთან ერთად დანარჩა საუკეთესო მოგონებანი საქართველოში. უნდა ვამოგონებდეთ, რომ ჩემი მუდმივი გუნდია იყო: როგორც ეს მომეგონება შესაძლებელია... დაგვარებულაქვი საქართველოში და აქ მუდმივანა. როგორც ხედავთ, ეს ვერ მომხდლა. მე არავითგოდ დავფიქრებულვარ იმაზე, თუ არც ახლავარება საქართველო. და ასახები მუდამ ერთი და იგივე ვამბობდი: ვაქ საქმე, რა თქმა უნდა, ახლავარებენ ახლაც კი ვინაურთავე. რომელია ჩიოდა, არამედ იმაში, რომ მე ძალთან მომწონს ქართველი ხალხი მას შემდეგ, რაც ახლავარებენი ვყოფილვარ. მაგრამ ახლავარებენი ხალხი გრძობენი და მოვიგონებ. მაშინ ხომ ახლავარება ვეყავი, ქართველმა ხალხმა, საქართველოს მუშებმა ჩემში სიმაყვილის ისეთი რამდენად დატოვეს, რომ ახლავარებენი უკვე 40 წელი ვეყავი, ეს არამედ ჩემს გულში მტკიცედ აღტაცებულნი.

ვიამბობო რა ამ ჩემს ეროცებზე, რომლებიც ქართველი ხალხთან და საქართველოს მუშებთან ურთიერთობაში ვამოვიწყებ, არ შემეძლო არ აღვნიშნო, ის სიმაყვილი, რომელიც დიდი ხანია ქართველი ინტელექციონლების ვგრძობს. იგი ყოველთვის ვამოიგრძობდა მშენი თანდასწრებითის წინააღმდეგ ხალხის საქმისთვის ბრძოლაში. ათეულბოლო და ასეულობის შემოდგამა ჩამოვფალით ადამიანები, რომლებმაც ან ბრძოლას თავისი სიცოცხლე შესწირეს...

ყველაფერი ეს... სოხვევითი არა. და, ქართველი ხალხი კულტურის მხრივ ერთი კულტურის ხალხია ჩვენს ქვეყანაში... ქართველი ხალხის კულტურა ჩინასა ვერ კიდევ ქრისტიანობის წინ ხანშია. იგი ვითარებდა და მოდიოდას უძველეს და უხალეს კულტურებთან ერთობლივად. ვვიხივ, ჩვენს ქვეყანაში არც ერთ კულტურას არა აქვს ისეთი ხანგრძლივობა ისტორია, როგორც ქართული კულტურის. ჩემში პირველი ყოველთვის ახლაცხებას იწვევდა ქართული სიტყვების ძიებებში, ქარ-

თული ხელოვნება, ქართული ლიტერატურა, რუსულენოვანი რომ კითხულობ, ფიქრებს ვეჭრო არ მომიტყუარებია ისეთი ზურავი, რომელიც 100 წელი წინათ სტავროპოლ, როგორცაა ქართველი ხალხის ეს კეთილმოხილი გენიალური მემკვიდრეობა, რომელიც ქართველ ხალხს ხელდასავავე ახასიათებს ურდევითი კულტურის მხრივ. რა თქმა უნდა, რომელიც ქვეყანაში იმდენი მოხილავს სურათი, რომ ქართველი ინტელექციონალი ხალხის სრულად დაგვიტოვებს მისთვის ყველაფერი, რაც ეს მას აქვს, კომუნისტის მშენებლობის საქმეს ჩვენი ცხოვრების ყველა სფეროში.

ჩემი სურვილია ერთხელ კიდევ შეგხვდეთ, და იმდენ მაქვს ასეთი დანიერა შესაძლებელია კიდევ მომიყვანო, იმ დროსაღივ, მე დარწმუნებული ვარ, თქვენ ბოლოვით ახლავარებებენ კომუნისტის მშენებლობის მხრივ.

გ.ბ. „კომუნისტ“, 1940 წლის 29 ივნისი.

არის და ყველას როდეს დაეძულს აიტანოს მეცხვარის ნივთიანი, ათასჯვარი ავადგანავდეთ სხვა ცხოვრება. იანვრ ყველაფერის ვადილო, თავი არ შეერჩივას, სამიო სასქენ და მართო კომუნურენობის იმ არა, მიუღო ჩაიშობი ვათიქვა სახელი. მას პატივს სცემდნენ მეცხვარე ვებტრანზები, რომელთა უნებს დასახურებებს ყველას როდეს არაუგუნებს ბედი.

რა თქმა უნდა, ჩემდები წლის წინათ არავინ იცოდა, 1970 წელს საუკეთესო ზომითი ვამარჯობისთვის ივანე ვარკიშვილის სპობოლის დიდი წაღლი... ლტინის რიგენი რომ ცრებოდა.

არის დღებში, რომელთა დავიწყებ შეუძლებელია, ივანეჩინის დავით წყარაის ის დღე, რომელი იგი საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის წევრად მიიღეს. მას შემდეგ მეტი დასუსტებლობითა და მონდომებით აქეთობს იმ საქმეს, რომელიც მას უფუარს და, რომელიც არასივდეს არ დასობის, მიუხედავად იმისა, რომ ძალზე რაიული და ზომიერებადა.

დღეი ქართველი მწერალი აღვსანადრე ვაზბეგი წერდა: „ცხობს ყველა ეტრებრის: ნადირი, კაცი, პინდი... ყველა ცხობის მტერია, ყველა მისი ეტრების. მაგათი მეცხვარე ბედშავი, ყველა ხელობის კაცს შეუძლია იბანეინოს, ვადახსოს საქმე, მაგრამ მეცხვარეს ეს არა... ავადარბი ცხი მუშა თავს შევაარებს, მუშების ეს ცხობარბს უნდა მოეკიდოს... დამეი და ცლი ვალი ვახლებლი უნდა ეტრობს, ან ცხობრა არ დავუფრთხიბ, ან ნადირმა არ ვატიციოს და ან ქურდობა... მუშებისთვის მოსვენება არც დღეი და არც ღამე!“

მას შემდეგ ბევრმა წყაზმა ჩაიარა. ბევრჯერ იქუზა და იწუბა საქართველოს ცახე, მაგრამ მწერსურა ზომის თავისებურება მიანდ დანარჩე მეცხვარებმა წარმოადგენდელია მუშების გარტე, რომელიც მოვაჭრა ფიჭვარბი აქსემში. პირადად, მუშების ცხოვრებას და ზომის აღდარებელი სიპოვები ისე ვანსხვავდება ძველსაგან, როგორც კავასიონის მთები ნოდარს უფლებრი ტრანსპორტისაგან, მაგრამ სიმდენელია მიანდ დანარჩე. მაგალითად, ისეაო ცხობის მუშავა, როგორც თუშურია, ბაუჭრის უნდას სიპოვებში შეუძლებელია, მიწდვარად ეს მას მუშების ვადაციტებელი, ვაფრთხილდებელი უფალი სკიპრება.

მოხუცი სარქული, ვუდავამარტლო ვეგი წყლაური მეტაყოდა ხოლმე: „შევიო, ვანმრთელი მგელი არი, ტუქვი მორბენელი, საქმე სინდის-ნაშუბია, ვინაიდად მგელი არ ცხობს შაქვამს, ვინც კაცი ეს ასს და ათასს“, ვარდა ვანმრთელობისა, მუშების ეს აუცილებელი ყოფილი უნდა ჰქონდეს, რაც ცხობის მოვლა-პატრონობისაგან და მის ვარჯიშობისთან არის დავისფრებელი.

ავალი მცნობარბა, იგი არ ისეაღდება... რაიდე უნდაყოფი, ბუნებისაგან მომადლებულ ნიჭიერებად ითვლება. წარმოადგენით ცხობის ათასინი ფარა, სადაც სიპოვებდა დაბრუნდებლი დღებში მკალონი ძიებებს ჩველ ბატონებს, რომლებიც დანარჩე, არის ერთი იმარტობაო; ცნობილია, რომ ნერბი სხვა ბატონს ძიებს არ აწივებს. მწიერ, უფუფედ დარჩენილ ბატონს ეს სიყვლილი ემუქრება, აი, მაშინ არის საქართველოს მცნობარბი უნარი, იგი ბელში აუყვანს მტერად ბატონს, ვარს ვადაზე დავს და რამდენიმე წაშეი შვილს დედას უფივს.

ცხვრის ფარს არღვებს ვანვდავი, დავიკრიფით, თუ ცხვარი მრავალია სულგანად არის აქრებულბოლი, იყვლიდ, იმ ფარს მცნობარბი არა პუკს, მუცნობარბა იმ დედ ვასპარის ქმრის.

მუშების ჩილი ბატონის ძიაც არის და ვინეყოლოვაცი: დღის დროს მისი მოხვედრა არ შეიძლება, დღისიო და ღამთაო იმდენად ბატონები, აქ მუშების თაღლი დაუჩინებელი, იგი ეტრებრებს ნერბს, მომობარბისა; მუშების ფრთხილად ვამარტობს ხოლმე ახლომობლ ბატონს და დედის მიჭვარია, მოაწივებს, თუ ცილა, ბატონს უბეჭო სიყვანს და ათობის ხოლმე.

სახატუნები ზეგმები სობია არ უნდა იყოს, სასულე (ვენრბალიც) უნდა მოქმედებდეს, წინააღმდეგ შეთხვევაში, მანდ აიბი დავრკუნდება და ბატონს თაღლებს დაუჩინებს; ახლა ჩინარბს უნდა მოიარბოს ნერბი და ჩვილად, საჭიარია უნდა შეურჩიოს ბატონს ცლიც; შიშავს — ცლიც. ვინ მოთვლის, კიდევ რამდენი არა უნდა იყოს მუშებმა, სწორად ყველაფერი ამ ცოდნის მოძიებლითა ივანე ვარკიშვილი.

ამს წინათ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის XVIII პლენუმის მაღალი ტრიბუნალს დამასარაკი მას თავისი კომუნურენობის წარმატებებსა და ნაკლოვანებებზე, ყველა დანარკულბაზე, რომელიც წინ დღობება მეცხვარეობის ვინეიარობის საქმეს; ბუნებურად დამსწრეთი დაბასოყოფდა მისი სიტყვები: ურბადებდა უნდა მიეცეს სახათბოლი სამოჭვარებ ცხვრის ვადასარე ტრასას, ვერც სტიქია, ვერც რაიმე დაავადება ვერაფერს დაეკლებს ცხვარს, თუ არა 800-კილომეტრიაში შიგირი ტრასა. ივანემ ბუნებურს მოახსენა მეცხვარეობისა სუცტანასცოდნის შესახებ, რომელიც ისე უზარისხლდ იყრება, რომ საწინებარ დაბად წივას ვერ იეჭრს, ხოლო ნაბალო-სიტყვის, ცლიდადა შეტრეილი სხვა ტრასაცხივობს, არადა, მუშების სახლ-კარიც და სანებრებელი ნაბადა და საწინებარ დაბად.

პლენუმის შემდეგ ივანე მშობელი კომუნურენობის დაუბრუნდა. კავასიონის მთებში დღეს არ არის ისეთი სოფელი თუ მურგინობა, სადაც დღეი ინტერესით არ ეცნობოდნენ საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის XVIII პლენუმის მახალბებს, რომლებიც მეცხვარეობის მუშავობა ვანეიარობის ძიებულ საკითხებს ეტრებდა; ხალხს იციო, რომ არა პარტიამ დასახა, აუცილებლად უნდა შესრულდეს!

ივანე მშობელი რბოდა, ვამკადლო სიტუბიბანს ერთად დღე წარმატებებს აღწევდა ახლავარებდები... ახლავარებდები არ სწერდადი მიღწეულბო...

რაც ეს სტიქიონები იწუნებოდა, ცქრის უღუღებტობისა და დრკაალის ვინეიარბში თეთრ მინარჩევათი მიედინებოდა დღეშობი, ვაზბეგის, ლტინე-გორის, თაინფიდა და ჭავის რიგებში კომუნურენობითა ცხვარს, თეთრ ტალღებზე იმუღბოდა ჩრდილოეთ კავასიონის ტრასაზე, ახლა შეწინევი ფარტბა ბაქონის მიწდვრებს მაალწილს, ალბათ. ათასინი ფარის ერთი პატარა მოძარბა მუშების ჩვენი სასიყვადლო საჩქალე ივანე ვარკიშვილი მოუძღვებდა.

ივანე თომაძე

იქტომბერი, ცხვრის ვადასარე ტრასა.

კავკასუსი საქართველოში უწყებულნი

ქუენის სულიერი და მატერიალური კულტურის შექმნაში დიდი წვლილი მიუძღვით ქალბატონ იხტორის მათი გმირობის მრავალი მაგალითი შემოუნახავს. სამშობლოა ქალბატონ ბროსლას თუ შრომში არაერთგზის დამტკიცეს სამშობლოსადმი უსაზღვრო სიყვარული და თავდადება.

ზესტაფონის ფეროს ქარხნის იხტორის გაცნობისას თვალწინ გადაგვსულვით ქართველ მეტალურგ ქალთა საქმიანობა. ესენი არიან: თამარ ახოზაძე, ელისაბედ ნადირაძე, ნეონილა ქათამაძე.

საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სამთო-მეტალურგიული ფაკულტეტის გამოშვების საღამოზე 44 მამაკაცთა შორის მხოლოდ ერთი ქალიშვილი — თამარ ახოზაძე იყო.

სტუდენტობის დროს, 1930 წლის მეორე ნახევარში, პრაქტიკის იგი დიღუბის საცდელ ლუწელზე გაიღოდა. ბოლო 1931 წელს, ჯერ კიდევ ზესტაფონის ფეროშენადნობა ქარხნის შეენებლობის პროცესში, როდესაც საქითხი დაიხსვა ქარხნისათვის საუბრო კადრების მოწოდების შესახებ, ეს ძნელი და სახატო საქმე თამარ ახოზაძეს მიანდეს.

გამოუყვლილი სპეციალისტისათვის ეს არ იყო იოლი საქმე, მაგრამ თამარს დახარკულებზე არც უფერია. 1931 წლის ნოემბერში თამარი ჩეკოსლოვაკიის მეტალურგიულ ქარხანაში გაემგზავრა, ჩათა ქართველი კოლეგებისათვის წინასწარ მოეზადებინა ბინა და მათთვის შრომისა და სწავლის ნორმალური პირობები შექმნა.

ზესტაფონიდან მეტალურგთა ჯგუფი

ნეონილა ქათამაძე

ნეონილა ქათამაძე საქარში, მუშაობის დღეების წინ.

ფის გამგზავრებიდან თვენებების შემდეგ შავი მეტალურგიის სახალხო კომისარიატის სამმართველოს უფროსის განკარგულებით ჩელოვინსკის მედიკონტრულ იქნა ირავილი ლორთქიანიძე და ელისაბედ ნადირაძე ფეროშენადნობის, ელექტროდუშელისა და ქარხნის სხვა დანადგარების მუშაობის შესასწავლად; ისინი უნდა გასცნობოდნენ აგრეთვე ჩელოვინსკში მუყო მომავალ მეტალურგთა საქმიანობას.

ელისაბედ ნადირაძე თავის მოგონებაში წერს: „ჩვენ განცვიფრებული დავრჩით ზესტაფონიდან ჩასულ მუშათა წარმატებებით, შედარებით მოკლე პერიოდში, რადღაც 1-1,5 თვის განმავლობაში ისინი უკვე დამოუკიდებლად მუშაობდნენ ლუწელბოთა და შესანიშნავი მაჩვენებლებიც მქონდათ“.

პრაქტიკანტებს გამოცდილი სპეციალისტები ხელმძღვანელობდნენ. თამარ ახოზაძე მათ ტექნოლოგიის ძირითად საქითხებსა და რუსულ ენაში ახეყადინებდა. ქართველ მეტალურგებს ინერგიულ დახმარებას უწყედნენ ქარხნის პროფკავშირი

რული და კომკავშირული ორგანიზაციები.

თამარ ახოზაძემ ქარხნის კოლექტივის სიყვარული დაიმსახურა. თამარი პენსიაზე გახვდამდე ქარხნის ტექნიკური კონტროლის განყოფილება ხელმძღვანელობდა. მისი ინერგიული მუშაობის შედეგად მიწისქვეშა შენობიდან წუნდებდა პროდუქციის გამოშვება.

ელისაბედ ნადირაძე თბილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის აღზარდილია. შემდეგ მან უკრაინის იუზოვეის ქარხანაში გაიარა საწარმოო პრაქტიკა და მაღალი კვალიფიკაცია მიიღო.

ქართველი მეტალურგი ქალის მესიერებაში წარუშლელ მოგონებად არაა უკრანელ მეგობრებთან გატარებული დღეები. იუზოვეის მეტალურგიულ ქარხანაში მისი მოწაწილობით წარმოებდა დახურულ ელექტროდუშელში ფეროშენადნობთა ტექნოლოგიის დღევანა. შემოხვევითი არ იყო, როდესაც 1938 წლის 30 ოქტომბერს ფეროშენად

თამარ ახოზაძე და ინინერი გიორგი სიორიძე

განურთ ქარხანაში პირველი ქართული ნახშირბადიანი ფერომაგანში გამო. აღწერს ღუმელი პირველმა ელსახედ ნადარბემ ჩართო. ქარხნის მუშა-ელებმა მონაწილეობას იღებდნენ ჩე-ლაბინსკიდან დაბრუნებული ინვე-რტები: თამარ აბოშიძე, პეტრე ჯავ-ახიძე და ის მუშა მტადლურგა; ამ იუ-ვნენ მათი მასწავლებლები რუსული-დან და უკრაინიდან.

ელსახედ ნადარბემ ფეროშნად-ლობა წარმოების შემდგომ სრულ-ყოფასა და ამ დარგში მეცნიერულ მუშაობას მოუძღვნა მთელი თავისი ცხოვრება.

ზეტხალონის სამარცველო-ცინო-მიური ტექნიუმის კურსდამთავრ-ბული ნეონლა ქაოამქეს გული სა-ქარაფელის ინდუსტრიული ინსტი-ტუტისკენ მიუწედა; სურდა ინ-ეინერ-მეტალურგი გახმარეთო, მა-გრამ მათს სურვილს აგვა და სავ-დიცინო ინსტიტუტი შეედა. სურ-ვილმა და მისწავლამ მისც თა-ვისი გაიტანა — იგი მტადლურგი-ულ შაკალატებზე გადავიდა.

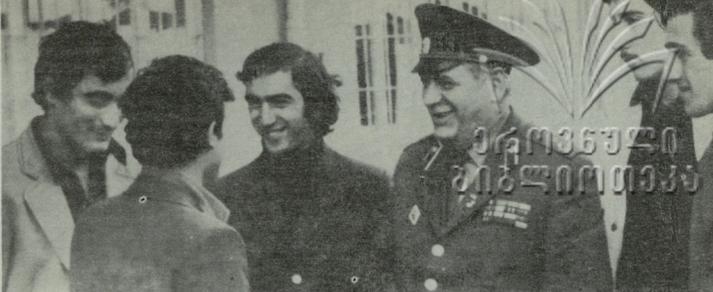
ნეონლასთის დავუწერია 1938 წლის ოქტომბერში როგორც პირველი ღუმელიდან გამომდინარე პირველი ზეტხალონური მარტის ლითონის ე-დლურგა — პირველი სხარტული და ადამცეპს ეს იყო ქარხანაში მისი პრაქტიკაზე ყოფნის დროს. ერთი წლის შემდეგ ის იგი ინეინერ-მე-ტალურგის დოპლით დავბრუნდა ქარხანაში, იმ დღიდან იგი (88 წელს) საწინაო ღუმელიდან იდგა და პირად მავალითი საგნორი შრომისკენ მიუწოდებდა მამაკაცებს.

ნეონლამ დიდ გზა გაწელო უფრო-სი მდნობლის რაოდენობიდან და-წინაო სააქტობს უფროსის მოაღვი-ღმდნე. მის სააქტობს ავტო უ-ველოფის გადაკრებების სრულდ-ბოდა; ამ წრისამტებოა მოსოფენში ცოტა ნეონლი რიდი მოქცევის ნე-ონლა ქაოამქეს. რესპუბლიკის და-სახაბურბული ინეინერი მოწინავე ნი-ვატორიკა — იგი მრავალი რაკო-ნალაზტორული წინადადების ავტო-რა (ღუმელის ამონაჯის შეცვლა, მე-ტალური მანქანების დნობის გაუმ-კობებდა, ღუმელბოლი ელმტაროდ-ებს დაწინაოების ბოლოების ცესხდა-მძღლ ავტორი შეცვლა); მისი წინა-დადებბა ღუმელის ელმტაროდებს ღაოამქესის შეცვლა (ნაცვლად 500 მილიგრამიანი ელმტაროდისა, ღუ-მელში 400-მილიგრამიანი გაუმე-რბესბული ელმტაროდი ჩაიდგა).

ამ დონისმტებოა შედგეად მწიწუნ-ლოწინად შეცვრიდა ღუმელის ცსლად გაჩერბებაო რიცები, ნაკლები რაო-დენობის იხარტბა ელმტაროდენერგია და სხვა მჭერფის მახალ.

სახელოვანი ქალები მამაკაცების მხარდამხარ ყოველოფის მოწინავეთა რიცებში არიან.

მინა ზაპარიძე

საქონალი და ცხოვრება

წელიწადში ორჯერ, გაზაფხულ-შემოდგომაზე, ჩვენი სამშობლოს ჰაბუკები ერთმანეთს სვდნან საქთა-ობიში. ნაწილი შინ ბრუნდებიან, მათ დარბის ის სხე-ვი იკავებენ, კავებანი, მარცდებიან, ოდენის იმდლე-შენ და ცხოვრების დიდ გამოცდილებას იძენენ, რაცც ორიოდ წელიწადი სულ სხვა ვაკაცები შედიან.

დღი დროებითობა და სიმარტის სულაა საბჭოთა არბია. ... იმ დღეს ხალხმრავლობა იყო თბილისში, მტე-ვიკის ქუჩაზე, სასმდლო კონსარტიათს. ამ თავი მოე-ყარათ წვეჯამდლებსა და მათ ახლობლებს. კონსარტია-ტში კი ჩვეული ფუსფუსია, ჰაბუკებს კარში გასაჯზადან არჩენენ, იმარტება მიტინგი. ომგადადილი ეტტარნები, მშობლები, მანქანებლები გზას ულუცევენ ახალგაზრ-დებს, სყვარნი, რთო ისინი პირინადან მოიხდენ თა-ვისი მოქალაქეობრივი ვაღს თბილისის ორკესტრისის სასულიბის რაიონის სასმდლო კონსარტია, პოლკოვნიკმა აკაცი გოგობერ-ოროშელმა წვეჯამდლებს გადახედდა და მითარა:

— ამ დღებმა ჩემი ახალგაზრდობა მთავრებდა... ის დიდ, წითლო არბიაში რომ გაიქცევი. მაგრამ მათნ სხვა დრო იყო, ომის ქარცეხილი მტეინერტება. მტეირი არბი მინდებდა მეკითხა, მინდებდესბოდა მისი სასმდლო მოღვაწეობა, მაგრამ შენარტება.

— ახლა ვერაფრის გეტყვით, წვეჯამდლებს უნდა გავცვე ვასაქვე ურწმუნე. სადმის შედ სასაბუკო კო-მისარტობის ვიწქენი და მათნ ვისაყარო.

...იმ საღამოს ნაამბობი აკი ბრბობელი ნაწილობა ვა-ყაყის ერთი საანტრუბუკი წიცი იყო, რომლსაც ეს დი-ენი, სასამბინთიდ მოსაბუკო კაცი მიეთამობდა.

ერთი შეხედვით, მისი ზაგვობისა და ყრბობის წლე-ბში თითქმის არაფერია ურეულო, როგორც ყველა ბავშვის, მისაც უფროადა ზოხის ცხენი და წილის თამაგი. სხვა ათასობით მზარბის მტეცეფად უკდა მერსს... მა-გრამ მისი შიეთიანი ცხოვრება მათნ დაწიწი, როცა წი-ლი იდობის რაგებში გაიწევის და სასმდლო სასულიერბოში გაგზავნება. სასულიერბობის დამთავრების შემდეგ 414-ე ქართული მსარლოლი დევიზის 1367-ე პოლკის მტეცეცხმტებოა ასეულის დევიზის თანმდე-წელ დანბინე.

ფაშინბის მტე დრბეული ვაკაცისბიხაც მერ იწედა. მათნ აკაცი გოგობერბოვილი ცხრაბეტი წილი არაი.

...ისობისაკა, მთიანი, მწინდირ-ბრბობის, ლი-ოურტა, ვალუკეგბაკია, შერსტეგბაკია, თბისტბო პილიტრატკა, კისლოდესკი, მინდლი, გრეინერსკა, კაობტაკა და რბილი კავკასიის სხვა უამრავი სასა-ღებელი ურწმუნე მოწევა 414-ე ქართული მსარლოლი დევიზის მტეცეცხმტებოა ასეულის თავგანწირული ბრბობის, რომლსაც ჰაბუკი აკაცი გოგობერბოვილც ედგა სათავი.

გაფთხობული ბრბობა გაიმართა ოფრის მიდამოე-ში. მტეცეცხმტებოა ასეული ბრბობული სტრატეია ისე-რკისაბიანა ჩატბა. ასეულის მარჯვენა აღუნეს ასეულის მეთაური ზატარია ბიძინაშვილი მეთაურბობდა, მარცხე-ნას — გოგობერბოვილი. ქვეტებების ხალხებმა და ტყე-ია-

მურწვევების ცეცხლმა შესხრა მიდამო. გრმანლები ვა-მაგებით მოწიწდნენ წინ.

— არც ერთი ნაბიჯი უკან! — მტეცეცხ ურბანა თა-ვის მტეცეცხმტებებს აკაციმ, არწივისებურად დაუტრია-ლდა საბრბობლო რიცებს და პირადი მაგალითით და-ფრთოვანა მტეცეცხმტებებს.

ის იყო გოგობერბოვლმა კრბმანლების ახალი ჯუ-ფი მოგებარია, ტანტს მოკრა თაული, გრუნებინა და ღრტაილით რომ მიობბდავდა მათწენ. ტანტს მტეცეცხმ-ტებები მისდევდნენ.

— მოთმავალი ხელწუმბარბობა! — დასტეცხ მეთაურბა. მტეცეცხმტებმა რამდენიმე ხელწუმბარბო სტორტეს. ტან-კი მტეცეცხმტებნა და ადილოზე ჰაბუკავდა აღმბედაბული. ერთი დანწეული გრმანელი მტეცეცხმტებები გონს მო-ვიღდნ და პირდაპირ ჩვენი მტეცეცხმტებსკენ გამოქა-ნდნენ, მაგრამ ის ეყო წვეთვლმა მტეცეცხმტებმა აკაცი-ნი გამართავ არ აცაღეს ფაშინტებს, თავად ხვედრენ ... მიუწევეს ბრბობის ველო, იმდელი ღუმელი ჩამო-ვი გზაზე.

— ამ პატარა წერილიმ ძალზე ძნელია ჩამთხოვინა და-სახელოვანი ურწმუნეები და ქალაქები, სადა მის ურ-ბილია და სისხლი უღერია, ძნელია ჩამთხოვინო ყველა, კისთავად მზარბმანარ გაუწევიდა ომის მძიმე ჰაბაი... ვრც იყის, რამდენჯერ გული ცრბებთი ასლდებია, რო-ცა ბრბობული დაწყული მსასაბიტი საყვარელი მეგობ-არი მიწისთვის მიგზარბებია.

აკაცი გოგობერბოვლმა ფაშინტებთან გაათბრებულ ბრბობებში არაფრისოდ გამოირბინა ველოვანი და სი-სამაყე, რითაც პოლის პირადი შეხედვრბობის დიდი სიყვარული დამისაურბა. ტყუულად რიდი უწოდებდნენ პოლის სიამაყე.

დაიჭრა, განიყურნა. აფერ უცვე ოფიადი წელზე მე-ტა სასმდლო სხამსაბური დგას და წილიდაწილდა საქ-მეს სწავლიანად და კაცური კაცობით ემსახურება: მის მტერს მთავრობის თხოუბეტი ვიდილო ამწევენ. 1962 წელს დაიწერბლად დაამთავრა თბილისის სასულიერბო უნივერსიტეტის ოფრიდული ფაკულტეტი.

...სამუშაო დღე მიწურა. კოსმოსბო გინების თვა-ლი გაჯავალი მთელი დღის დაწინაბობისა. მტეცეცხილი ქალაქები ვადციობთა, ზოგს სხელი მოაწერა, თანამ-რობლები იმბი, დავალებს მისცა, საქარტი და ვადალუ-წელი ხომ არაფერი დარბაო, კითხბა, და, როცა ყველა-ფერი როცა დაფუძლა, კაბინეტინად გავიდა.

სხვაყვ მიღწენ უფსამაწინაბული ჰაბუკები, სხვა-ყვ უნდა შეუვების მათ ბრბობაში ნაწილობა ვაკა-ცი და გაყაყის ომ წილიდაწილდა გზაზე, რომლსაც საშობლობის სასმსაბური წყობლები.

ალექსანდრე არბაშვილი

სურათი ა. ა. გოგობერბოვილი ესახებება წვე-ვამდლებს.

ა. გომოლაშვილი ფოტო.

...დღორბებმა წელმა განვლო მას შემდეგ, რაც შენ აღიარე, რაც შენი ზმა არ მოგესმის და ვეფხია გზადე! ჩემო უძვირფასესო, განუყოფრებლო, ჩემო უსაყარესო პოეტო და ადამიანო!

ჩვენ არ ვემობღვართ ერთი დღისაგან, მაგრამ ჩვენ, ალბათ, ერთდროულად ვგავიზღოთ თვალი, რათა ერთნაირად დავგვეხანა, ერთნაირად გვეგრძნო ეს, განგებოთ ნაშობები, დიდი სამშობლო. ალბათ, აგრეთვე ერთდროულად ავირდა, ცემა დაიწყო ჩვენმა გულმა, რათა შესდგებოდა მას, რომ მის მიერ მოცულობაში დატყუებული ჩვენი ქვეყნის და ერისადმი ჩვენი სიყვარული და ჩრქუნა — უსაზღვრო და უწინაღმდეგო ჩვენ ხომ ფიცი დავთვ შემოდგომის წყნარ ღამით, ქუთისში, ბალახანის ჭრის ერთ მუდარო სადარბაზოში, უბნის კარამდე მიგვეტანა შეუბღვრავად ეს სიყვარული და პირნათლად შევებღვრდილი ბედის და სიკვდილის ეს ფიცი შენ უკვე შესაყრულ!

პაოლო იაშვილი და კოლე ნადირაძე, გადაღებულია 1930 წლის მარტში, თბილისში. სურათი პირველად ქვეყნდება.

პაოლო იაშვილის შემოქმედების გათვალისწინებით, მარტო მისი სტრქონიზმი, მარტო მისი პოეტური ქმნილებებით შედგებულა. არაა ასეთი პოეტები, ასეთი ოსტატები, მათი შემოქმედება — თბილი მათი პოეტური ცხოვრება, მთელი მათი სიცოცხლე; ყველაფერი, რაშიც მათ თავის სული, თავის თავი გამოავლინეს, როგორც ბედნიერი, მთელს რომანობაში, მთლიანობაში. ასეთი პოეტები ზნობრად თვითონვე არიან, ზნობრად თვითონვე ხდებიან რომღმე შემდეგი თაობების შემოქმედება მხატვრული ტილოების, პოეტური ქმნილებათა მთავარი კრიტიკოსები, მთლიანობაში. ზნობრად ეს ბოლოები ასრულებენ, ამოაგრებენ ამ პოეტების გაწყვეტილ სიმბრებს. ჩვენ ბევრი ვიცით ლიტერატურისა და ხელოვნების ისტორიიდან ამის მაგალითები.

...რომღლათ, ერთხელ კიდევ რომ გემობსენებულ ავტორს დაუგზონრდეთ: ათასობით ლექსური ნოტიურებისა და უწიკო ერთხელ ვერ მოუტრეხებიათ რვა, ათი, ოცი უწყარის ის უნებალური შეთანაყრება, რაც მხადღმე ქვეწარმად ლექსს ნეტარ არს ის, ვინც ამის მოუტრეხებულად მოიყვალა. ნეტარ იქნებოან ისინი, ვინც ამის მოუტრეხებულად წავლენ მომავალში ამ ქვეყნიდან... პაოლო იაშვილი ეს უკვდავ ლექსის, „პოეზიის“ ავტორი არამც თუ ამას მიხედობოლო, პოეზიის საიდუმლოს განდობილი, არამედ ამით გატარებული წავიდა ჩვენგან. „მაგრამ ვინ იცის, რა ცეცხლშია გამოხეული ეს ჩემი ტვინი დასაქცივი, ტვინი ვანა?“. „ეს ჩემი ტვინი“... და არამც თუ გატარული, არამედ ამ ერთ სტრქონში. პაოლო იაშვილმა თითქმის თავისი დასასრულის კონცერტული სურათიც, კონცერტული ვითარებაც ეს წინათგრძნო და წლებით აღერ რაღაც გაიღონრია ნათილდობილი კიდეს დაიწახა.

ქართული მწერლობას, მას წინააღმდეგ და აწინააღმდეგ, საქართველოს მწერათა დღედაცივის ხელშეწყობის მოხსენების მერევე დასდებო, საქეთა აკავშირის მწერათა პირველი კრებლობაზე, ამ ორმოდღაიყო წლის წინ, ქართველ მწერლების დღედაცივა განსაკუთრებულ უპრადობებს ცენტრში მოიქცა; ამ ცენტრის ცენტრიც არ, თუ შეიძლება ასე თქვას, პაოლო იაშვილი იყო, განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც მან თავის განსაკუთრებულ ტრამბუნებად მჯგზნებელი, სიბიჭვი მათათა ყრბობის უძიკრო სტუმრებს, მთელი დასაწყისით მხატვრული სიკეთის ოსტატებს, ეთანაშრომობდა საბჭოთა ქვეყანასთან, ხელს შეუწყო დანახალობის და აღმოსავლეთის უფროთრფავების ეთიოპობოლო საქისთვის. გასწიობიდან და ჩანსკლდობიდან ჩვენს ქვეყანაში დაღი სოციალისტური მწერლობას, დამჯგზნებელი მოცულობის მწიფდობისათვის მებრძობთა მადღი რაგებში. ტუმის არაბოლი მადივდა ტრამბუნდნ პაოლო იაშვილი. (სტკაპოროის დიდდე შეთანაგუნა შარუნან იმ ყრბობის 40 წლისთავისადმი მიძღვნილი პლე-

ნომის კულტურებში, მოსკოვის ლიტერატურათა სახლიში, გამოფენაზე, პაოლო იაშვილის მამინდელი უნივერსიო ფოტოალბომი, ყრბობის ტრამბუნაზე). არსებობდა დასავლეთის მწერლობიან კონტაქტების დამყარების პრაქტიკულიდ ზორცემსახელო მამიქი მორცის შემდეგ. საბჭოთა მწერლობიდან პაოლო იაშვილი ერთი პირველდობანი, როგორც ბიჭვან, „პოეტისის“ იყო. მამისეს ყრბობის დარბახსა და კულტურაში პაოლო იაშვილის განხატებელი საუბრები უძიკრო სტუმრებს, თან, ანდერ მადლობან, რაფეულ აღმგრტისთან, მარტინ ანდერსენ ნეცხისთან... პაოლო იაშვილს პირად კონტაქტების საოცარი უნარი ჰქონდა; მაგრამ როგორც იყო, ამ კონტაქტების ხელთვენიდა ასე უნებალო საქმე არაა. ამ კონტაქტებს ამგვარი უნარის გარდა სათანადო მებრძობიაც ჰქონდა, მაშალა და დახვეწილი მხატვრული გემოვნება ჰქონდა და ეს პაოლო იაშვილს არ აკლდა. იგი, როგორც ცნობილია, ნამდვილად თანამდროვე ევროპული პოეზიის მხატვრულ მიღწევათა დონეზე იღია.

რადგანაც სიბიჭვი იმ ყრბობაზე ჩამოვარდა, იქნებ ამ უადვილო არ იყო, დღედაცილი უბიძღვრონდა კონტაქტების, ოროდღ სტიკული, მთლიანდ გაჯობით ვაგისხნობი ამ ყრბობის ისტორიოდღი როლი და მწიფდობა, მისი ისტორიოდღი გაკეთებლობა, საბჭოთა მწერლობის შემდგომი განვითარების საქმეში; მათ შორის ქართული მწერლობის განვითარების საქმეში.

ოციაინ წლების ბოლოს, ოცდაათიანი წლების დასაწყისში, საბჭოთა ქვეყნის მწერლობა აშკარა კარსების წინაშე დადგა; ეს კარსის გამოიწვია „რეპრესი“ მამინდელი ხელშეწყობის ლიტერატურულმა პოლიტიკამ. ბევრს ეს ისტორია დღეს მგონი აღარც არ ასმობს, მე ეს ყველაფერი კარგად მაგონდება, რადგან ამ ლიტერატურულ ორგანიზაციის წევრი თავის დროზე თვითონ ვიყავი და ჩემი შეწყვეტილობის მოუტრეხავად, არა თუ იგი უშეწყვეტილი წევრი, ამ კარსის დასასრული, როგორც ეს ლიტერატურის კომისიაში ცნობილი, იყო საბჭოთა აკავშირის ისტორიოდღი პარტიის ცენტრალური კომიტეტის 1935 წლის აპრილის დადგენილება — საქნების უმაღლესი ზო-

„ნუ გეშინია, ჩემო კარო, თანა

ქალა —

ეს სინათლეა, სიყვარულს რომ

შემატებია“

ამგვარ პოეტურ სიტყვებს მხოლოდ ჩანავის პოეტიკაში აღმოვაჩინე! ამგვარ სიყვარულს, მხოლოდ რჩეული განიცდიდა ჩვენს ქვეყნის დედამწვერზე. მაგრამ მხოლოდნიერ ერთ ისინი თანაგრძობნი! ნიკოლოზ ბარათაშვილის შემდეგ მე ამ გველუბა პოეტი, რომელსაც შემოვლობდეს ასეთ სიბუნდურ ასეთ ქალისადმი ტრევილინი, ვემდობენ, რომ კადნიერება არ მიიხილებენ ამას თანამედროვე პოეტები.

შეუძლებელია დავივიწყოთ, თუ როგორ ტყვეობს განიცდიდა პათოს, როცა სიკვდილს უღრიალდა მოკვითა — ზეგას წრებში ორი ნორჩი ყვავილი: — მწვანე კარბული და სანდროს ცირკეტი, რარეა მწვეველ გალაბრენა მათი დაღუპვა, როგორი სიყვარული დღებია ისინი!

მაგიერაც პაოლის ერთი უცნაურობა: ჩვენთან, უახლოეს მეგობრებ-

თან შეხვედრის დროს, იგი ხშირად გვეცინდა ხელზე. უტრეხულ მდგომარეობაში ვვარვარებდი ხოლმე. ის ყო ღილითი გვეუბნებოდა: „აჩხსენებ, როცა პუშკინი ხელებდა თავის უსყვარლეს მეგობრას დღევანდელს, მას ხრბად ხელზე ციციდა“. ახ ვიცი, რამდენად შერაცხეს ისტორიულ სინამდვილეს, მაგრამ ეს უცეა არ იწყებს ჩემში გაბრუნებას: დღემდე დავიბნევი, როგორც, ეს არ ეციტებს, პირიქით, ამგვრებს კიდევ. თუცა ცნობილი კრიტიკოსი ბრანდისლეს რაკონცეპტს ვერ წარმოადგინა, თუ როგორ შეეძლო „პაშლიტის“ და „მეფე ლიონის“ ავტორის მეგობრული ურთიერთობის ჰქონიდა ვიღაც სტრატორიულ ესპანთაში მეციკრის, განა ეს სტრატეფორიული ესპანი მისი ბაძეობის მეგობარი არ იყო! ამხი ბოძი მათთან თავისი ბავშვობა გაატარა და რომ დიდი ხნის განმარტების შემდეგ შექსპირის მოვეგებოთ მისთვის ხელზე ეცინდა, განა ეს დამეკრებდა მას?

სკუტორი ლემესის წიგნი პაოლის არ გამოუტყია. რა იყო ამის მი-

ზეზე? უპირველეს ყოვლისა მისი მყარი, დახვეწილი გემოვნება და დიდი მოთხოვნა, რომელსაც ის უწყებდა პოეტურ კრებულის და, გამსაყურებოთ, საკუთარ შემოგებდებას. შემდეგ ამისა, ნაწილობრივ, მისი დღევანდელი. საჭიროა ვავითვალისწინოთ ისიც, რომ პაოლი დღეინერგობის ხარკავა უკველდობრივ ცხოვრებასთან ბრძოლაში, ჩათა იფანა შეეგნა. მე არავიხილუ მინახავ „პოეზიის“, „წიგნილი დღესა“, „დემედნიის დანისა“ და „ლირიკული შიშასაბოთისა“ ავტორი ძალზე დალოლი, დაქანცული ამ ბრძოლაში. მისკვიდენ გამთავაზილი წერილები პაოლი მწერდა:

„მამო, მომწერე ისეთი რამე, მქონდეს ჩვენი ბაძე სუბრის ფასი;

ჩემს ხადგერძემელს თუ ისევ სვამდე, ჭერ თუ მოვლია სამეოთხე თასი, თუ გამოკლდა ვინმე ჩვენს

კამეტს და პოეტების დაინერა დახში“.

საყვარლო პაოლი, ჩვენი საყვარლო სამარადისო შეწყვეტილის მოგონებბის დასი დაინერა, აღარ დასვენას; იგი ეამთა კანონმდებლობა სვამდ შეიჭირა, მხოლოდ მე და სიტყვად დაჭირბით სხვათაგან სხვადასხვა სიტყვად დაჭირბე ჩვენი ღმერთი შეხვედრების ქალაქი. ცაყალია. მკაგრძე შენ საყვარლო ღმერთი შეხვედრების ქალაქი. ჩვენი ძვირფასიანი იმე დღეინით სავსეა, საჭირო ოსი, პირამდე სავსეა იგი მხოლოდ ეს თასი ახლა ჩემ ხელთ არის, ჩემი დავაყვარარი მამო, და მას მე, ჩვენი შეფიცული მამო, უნახსენელ წყნობად შევსავსა!

შეუხარე, საბედისწერილი დოქტორი, თავდაბრალი და გველოვიარ შრომახლო მივეგებოთ პაოლის ცხენარის სასაფლოსკენ. ასევე თავდაბრალი და თვალცრემლიანი მივიღებ განახლებულ დღეებს პანთეონში და ვტროვებ მის საფლავზე ბრძოლულს ყვავილს, რომელიც მას ასე უყვარდა.

კოლაუ ნადირაძე

საკუთარი იაზუვიკი

მა ამ ლიტერატურულ ორგანიზაციის გაუქმება საბჭოთა კავშირის მწერლების პირველი ყრბოობის წინაშე დადგა საკითხი არა მარტო ჩვენს საერთო ორგანიზაციის წინაშე, არამედ მთელი საბჭოთა მწერლობის მომავალი ზედის, მისი შემდგომი განვითარების გზების ძიების შესახებ; ამ ლიტერატურული შევიწროვებებითი შეთავის შესახებ. საიით უნდა წავიდეს საბჭოთა მწერლობა, საბჭოთა სოციალიზმი — დღემდე ნების განუხრავლობელი, სოციალისტური სინამდვილის პრიმიტიული ასახვის გზით, თუ მაალიტე გეგმარბიტ მხატვრული ოსტატობის გზით (მხატვრობა, ყველაფერი ამს, მტყ რომ პრიმიტიულიად გადმოცემს) მიტად ცხარე და ხანგრძლივი კამათის შემდეგ ყრბოობაში პირიქა საბჭოთა მოუჩის მიაყოლესკენიერა მაალიტე მოქალაქეობრივობასთან ერთად, ასევე მაალიტე მხატვრული, პოეტური ოსტატობის გზა-მაალიტე ოსტატობის გზა.

და დღეს საამაჟია ვავიხსენოთ, რომ ქართული მწერლობა დღევანდელა ერთმა პარკელთაგანმა დაუტარა მხარე ამ გზას, ამ არჩევას და იმ ქართველ მწერლობაგან, რომელიც განსვლილად განაგებდა ამ თავისი მშავალფონისა და ნების შესახებ ქართველმა დღევანდელმა, პირველიაგანი გახლდათ პაოლი იაზუვიკი.

ეს იყო კარგული მწერლობის დარსდელი, ნამდვილად მისი საყვარლი, დიდი ქართული ლიტერატურის შესაფერისი ნაწიერ, მაალიტე მოქალაქეობრივობასთან ერთად, მაალიტე მხატვრული, გეგმარბიტ პოეტური ოსტატობისა

ქართული პოეზიის დღევანდელი ვითარებაში, დღევანდელი ვითარება, ყოველივე ეს მე უტყობილად არ ვავიხსენებ. სოციალისტური სინამდვილის მხატვრული ასახვის საქმეში ეს ოსტატობა და მისი ვაკვეთილობა ჩვენ, ქართველ პოეტებს ყოველთვის უნდა გვახსოვდეს.

ჩვენი ლიტერატურის ისტორიაში ცნობილია, რომ ქართული პოეზიის რუსულ ენაზე ორგანიზებულად თარგმნის საქმეს ოცდაათიანი წლების დასასრულში ჩაეყარა საფუძველი, საბჭოთა მწერლობის პირველი ყრბოობის საშუალები, რი-

ცა საქართველოში გამოჩენილ რუს პოეტთა ჩვენ და ჩამოვიდა, მათ შორის ნიკოლოზ ტბინოვი და მარის სახტერაჟი, მაშინ ჭერ კიდევ ჩვენი მწერალთა საერთო ორგანიზაცია არ არსებობდა და ამ სტერტიზისაში მასპინძლობდა და მათი ქართული პოეზიაში ორიენტირების საქმეში დიდი როლი თამაშობდა ცალკეულ ქართველ პოეტთა პირადი ინიციატივა. პაოლი იაზუვიკის რუს პოეტ მოთაგმენდობის ურთიერთობის გამოცდილება უცეა საბჭო მქონდა (ვახისხენი მისი თანამშრომლობა ბაზლინსკთან) და ამ მან დიდი სასახარო გაუწია ქართული ლასახურა და თანამედროვე პოეზიის რუსულად აუღრებების საქმეს. ნიკ. ტბინოვისა და ბ. პასტერნაკს პაოლი იაზუვიკი უცეა კარგად იცნობდა, ისევე, როგორც მანადე მიაყოლისა და ისტინეს. პირველიაგანი, ვინც მთლიან თავისი ენერგითი ჩაება ამ საბჭოთაოლი საქმეში, გახლდათ სწორად პაოლი იაზუვიკი.

დღემდე არავინ დაინტერესებულა, რას საქმეინახდა პაოლი მოსკოვში 1935-38 წლებში, როცა იგი „ქრონოსის“ წარმომადგენლის როლს ასრულებდა და როცა იგი, ამავე დროს, იმ გაჯაკვეთილი იყო აგრეთვე ახალი ქართული დიდი პოეზიისთვის — სამგარის პრობლემაში. ჩვენც ყო-ჯერაგებს ვავიხსენებ, რომ 3. იაზუვიკის მოსკოვის ერთ-ერთი ძველი სასტუმროში თავს ავირდებდნენ ივანე მდებრენაჟი, ვოლცევი, ჩაგინი, ლასკოროვი, პოეტები და მხატვრული გამომცემლობის მუშაკები. 3. იაზუვიკი ჩაყარა სახტერაჟის ბარათაშვილისა და ვეჯა-შეგუბლის დეტქების დავუცხენებლად თარგმნის იდეა, რადგანუ მან შეეცნოვარდა იყიდა, რომ რუსულ და უცხო მკითხველთათვის ჭერ კიდევ უნებოთ ჩვენი პოეზიის მაალიტე პოეტური ინტერესები რუსთაველის შემდეგ სწორად ამ პოეტების თარგმნას მოითხოვდა პირველი რაგნი.

მოგახსენებთ, 3. იაზუვიკის პირადი კონტაქტების განსაკუთრებულად უნარი განაწინა; გარდა ერუცხილისა და უტურთა მხატვრული გემოვნების, მას რაცეუ საუცარი თანაკუთლები ხიბუნი ქონდა, ბუნებრივად, სწორედ ბუნებრივად არა ხელმოწერი, რომელსაც ზოგჯერვენი ხშირად წარმოუბუნებლად თამაშობენ ხოლმე. ბოჩის სახტერა-

ნაკი მიიღეს მის სიცოცხლეში ნამდვილად ბავშვით იყო პაოლოზე შეყვარებული და იგი სიკვდილამდე მის კუთხირად დარჩა. რუს მწერლობის შორის საქმისი იყო პაოლის გამოჩენა, რაცეუდობრივ მას გარკვეულად დატარებდა; ქართველ მწერლობას შორის ეს პაოლის გამოჩენა ლერსმწენი აღნაგობის ჩადებებს გვედა. მას-სი ქართული პოეზიის საბაძობი, მწერლობა პირველი ყრბოობის ერთი წლის შემდეგ, 1935 წელს მოსკოვს და დენინგრადაში. პაოლი იაზუვიკი ამ საბაძობისა და შემდეგ მოსკოვისა და დენინგრადას საჭერელი და გეგმარბიტ შემდგომბში პირდაპირ თავის სტიქიაში იყო. იქ მას ძველი ნაცნობებიც ბევრი გვეყვდა და ახლდეს მისევე უნამდვილად იდენი. პაოლი, პაოლი, პაოლი ჩვენ არც იმ ვავიყვარდა, რომ მასპინძლობა მოელო უტრადებდა მისევე იყო მთქვეული. მაგრამ ყველაფერ ელვაზერ პაოლი იაზუვიკი, როგორც მისი ამბობდნენ, კრებულ საქართველოს მძარმელთა დღევანდელის მიღებულ ყოფილიყო, ჩვენი საბჭოთა ხელისუფლების გამარცხების 15 წელიწადში. მას იმ თავისი საოცარი მაღალმნიშვნელობით უსაზღვრო ატექტივიზმი მოეყვანა სხვა პარტიისა და მთავრობის მანიქილი ეხლმდებარებო.

- პაოლი იაზუვიკი — ტრბუნაზე...
- პაოლი იაზუვიკი — რიონმესზე თავისი სამასი არკვეულობა...
- პაოლი იაზუვიკი — დღევანდელი...
- პაოლი იაზუვიკი — სამგარის პროექტებთან...
- პაოლი იაზუვიკი — მიღებებსა და შეხვედრებში...

„ნამეტანი ხმაურობ, შვილიშ“ — პოეტის მამის, ჭიბო იაზუვიკის, ცხოვრებაში მიტად გამოცდილი ცაქის, ეს საოცარი წინათგარბინობი, წინანსწარი შიშით, რამდენიმე წლით ადრე თქმული, გამაფრთხილებელი ფრაზა მხოლოდ პოეტის მრავალპირანახულმა იაქმას შემოინახა დღემდე.

ირაკლი ბაზუშიძე

... შოთას ადრეც შეგვედრებოდა, იგი ამ ექვსი წლის წინაა ირომა მეუბარაბა გამაქრო.

— არ იცნობ? — გეოთხა ხან.
— სახე ნაცნობია, მაგრამ ვერ მიმოვიხსენებ, საიდან?
— ძალიან ცუდია, რომ არ იცნობ, ასეთ ადამიანებს უნდა იცნობდე; ბევრი კი არა გვეყავ ასეთები, მარტო შერ კი არა, ყველა ვალდებულია მას იცნობდეს! — და განაგრძო. — შოთა ლომიძეა, კიდევ რაიმე განსაზღვრება ხომ არ გინდა?

— შოთას ვინ არ იცნობს, — მოვიხსენებ ჩემი უბრალო მდგომარეობიდან გამოსვლა; იმხანებში იგი მეთრად გადა მსოფლიოს ჩემსიონი, ხელუგავეწოდე, ეს დიდი გამაჩვენებ მეც მივულოცე.

მას შემდეგ კიდევ რამდენჯერმე შევხედი შოთას, მაგრამ ეს ერთი ხანი იყო აღარ მენახა; მეგობარმა შოთას, ცოტა დაშშომდა, უკიდობას თავი დაანება და ახლა თავისი პროფესიის მიხედვით რაიონში მშენებლობა გაუხეხე; ალაზფერის წერდინეს მესსახებზე, თითქოს ჩამოიწვევს ერთ დროს სახელგანთქმული ფულავანი.

და აი, შოთა ლომიძის, ამ უხალყო ფლავანს, ისევ შევხედი; აჩერად ახალციხეში...

— შენსაშენავი ადამიანები გვეყავ ახალციხეში, რომელი ერთი ჩამოიფოვლოთ; მაგრამ აი, შოთა ნამდვილად ღირსია თავისი კარგი მუშაობით ხელაღლა გაიცნოს საზოგადოებამ! — მითხროს ახალციხეში.

— ვინ შოთა?! — შევეკოთხე მე და უკრადღება დამაბე.

— შოთა ლომიძე, მსოფლიოს ორგზის ჩემსიონი თავისუფალ ქიღობაში, ახლა იგი ახალციხის საკონსერვო ქარხნის დირექტორია, ყველა პატკუა სცემს, ყველას უფავარს, არავინ არაფერზე უარს არ ეუნებება, ისიც თავის დიდ ავტორიტეტსა და ხალხის სიყვარულს საკვეყნო საქმისათვის თყუენებ, წავიდო, შეგავხედებრბო!

ახალციხის საკონსერვო ქარხნიცინ გავეშვავრტო. ვადვექერიო მდინარე ფოცხოვი; ვუყურებ და თვლი ვერ ძებნა ციხის ანსამხლის ცქერიო, მაღლა, ხელუ მდლა, ცად რომ აზიდოლ...

— გენერალ პასკევიჩის დავალებით, გრიგოლ ორბელიანმა ამ ციხის კონსერვიდან ერთი სროლიო ჩამოაგლო ნახევარკოვავრტო, — მუუნებნება ჩემი თანაშვავარი და ამაჟად უმბატბის, — თურქები უმაღ შედარწენ თურბე — ნახევარმთავარის ჩამოგებნა ცუდ ნიშნად მიიღეს და მადლ დანებებნა ოიხოვბის.

— აი, გაღბით პატარა ეტლუბია რომ მოიანს, შიშველ ვირაკებს შოთის, იმ ეტლუბიში იქორწინა არსენა მარბაბდელმა. — და ხელს იქითა იშვერენ.

„მოსტაკა პატროს მოახლო,
ახალციხეს გადუყენა,
ჩიოის კაბები განაღდა,
სულ ფარჩები შეუტკრა“! — ვიმეორებ მე.

ქარხნის დირექტორი შოთა ლომიძე და სააქტროს უფროსი ამირან დემეტრაძე

... დღესი ლექსს მოხუც; თემს თება გადავიბა.

ახალციხის საკონსერვო ქარხანა 1959 წელს შეიქმნა. ნელდულეო მდინარმა მესხეთმა ამ ქარხნის გაშვებით ბევრი სიყუთ ნახა. მას შემდეგ ყოველწლორად ორტება მისი პროდუქტულობა. წელს უკვე 10 მილიონი პირობითი ქილა კონსერვი უნდა გამოიშვან, ვალდებულებით კი — უფრო მეტი.

შარშან ქარხნის ზემოგებმა 484 ათასმდე მანეთი შეადგინა. აქ ორი სააქტო მუშაობს. როგორც ნატვრალურ კონსერვებზე, ისე ბოსტნეულბისა და ხილის წვენებზე, აქუარი ჭემს, მსხდის, ალუბლოს, ქლიავის, კანკურის, მწვანე ხახვის, კიტრის კონსერვები და წვენები მიიღეს საბჭოთა კავშირშია განიქმულო, ხაიოსიც საცდელბისა, მჭავრობასაც კარგად იტანს...

— ყველას ძალიან მოსწონს მესხეთის შოს პარკა — ჩვენი კონსერვები, — ამხობს შოთა, — ამიტომ არის, რომ საკუშირო შეგინებნაში გამარტებული გამოვიდით და ნახევარლიტრიანი კიტრის კონსერვის დავაფებნაში მოსკოვიდან ხარისხის ნიშანი მივიღებ.

„ჩვენი ოსტატობა — ხარისხის საშუალებო“, — ასეთი ინიციატიოთ გამოიფა თბილისის პირველი მამის სახელობის სამკერვალო ფაბრიკის მკერვალოტორისტობა ბრიგადა, რომელბაც ნათელა გიგავირი უღვას სათავეში.

ნათელა გიგავირის ბრიგადა ახალგაზრდულია, დაკომბლექტებულია პროფტენიური სასწავლებლის კურსდამთავრებულბით. ბრიგადის წევრითავის მთავარი ურთიერთბამარტება. ამში არფარია გასაკვირი,

თითოეული მათგანი დარუღებულია მიმიტნავე პროფესიბს.

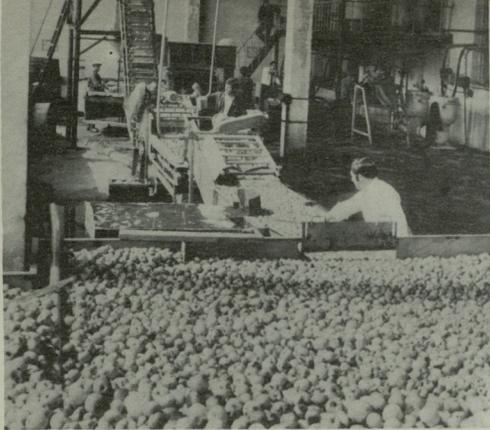
ქალმუღებო ბევრი სასარტებო წამოწყების ინიციატორები არიან. სახელდობრ, მათგან ვამოყუეს სა-

„კიკვლავილი“

ზოგადობრები კონტროლირები, რომლებიც თვალურს ადვენებენ თითოეულ ობერკაციას, რათა ფინიშზე ნაწარმი უწუნოდ მივიღებ. ბრიგადამ მიაღწია იმას, რომ ვალდებულებით ნაკისრი 96,6 პროცენტის ნაცვლად, 98,2 პროცენტ პირველ ხარისხის პროდუქციის უწვებს, ხოლო მზა პროდუქციის საერთო რაოდენობიდან 28 პროცენტ ხარისხის ნიშნითაა.

ბრიგადის წევრები არა მარტო წარმატებით ასრულებენ საწარმოო დავალებებს, არამედ აქტიურად მონაწილეობენ საწარმოს საზოგადობრებ ცხოვრებაში. მა-

ბოს სარეცხ საწარმოში.

— გვეუბნება შოთა, რის შედეგად ქარხანა შხაბთ-კიკრიძეს მუშაობს, მუშაობს ცხოვლიანი აიანი, მათი გამოუშვებაც ჩაილია, დიდი რაოდენობით მუშაობს 140-150 მანეთი უკვდილოურად. ამას მოუწოდებენ ხელფასის 15 პროცენტით პრემია. ქარხანაში საუკეთესო ადამიანები გვყავს, საქმისათვის თვის არ იზოგადენ, — და შოთა მუშებს გვისხედებს: ირა ხარაიშვილს, რუსულდან ლომიშვილს, დარეჯან თაბუნიძეს, ალაფარა პრიონის, ტასო ვრუშვილს, ლაშარა ველიძეს, ირა კლდოვას; მხარაშვილს; ავანადო მელქონიძეს; ტარიელს ვარაშვილს; ახალგაზრდა ინგინერის ნუგზარ ბეგიშვილს; მარტყოფაძეს; გიორგი ან დემეტრაძეს, პავლე ბესიძეს და სხვებს.

ქარხანაში საუკეთესო სტენდი მოუწოდებენ, თუკი პირველი მსოფლიო ჩემპიონის სურათების სტენდი.

— ჩემს მეგობრებს ზნაიად რომ ვერ ვნახულობ, ამით ვიკავებ ნახვებს სურვილს — ამბობს შოთა.

— წონაში მოვიმატე, დავძმობდი, ხანდახან შერყინება მომიდებდა ხოლმე. მაგრამ ახა, როგორ? აქ რომ წაყვდეს ვინმე სპორტული მოწინააღმდეგე, ერთად ვიფარჩხები. რაიონულ გუნდს ვუდგევარ სათავეში, ტენისკურსიც ავადარა ხოლმე, მინდა მესხეთიდანაც გაიხმაროს ვინმე, ვნახოთ, რა შედეგს გამოიღებს ჩემი მეცადინეობა. ძველად ხომ ეს უკუთხე არაფერიში ჩამორჩებოდა საქართველოს სხვა უკუთხეებს?

თბილისში იშვიათად ჩამოვდევარ, ძალიან შემიყვარდა მესხეთი და მისი ადამიანები; კვირა დღეს, თავისუფალ დროს ახლო-მახლო სანახევსაც ვესტუმრები ხოლმე, ხან ბაღს ვავლი, ხან ვნადირობ, ან კიდევ რომელიმე ძველ-ძველ ტაძართან მივდევარ, ისტორიულ ციხე-კოშკებს ველა-ცეცხვებ.

გაქვითოს უფრო გარკვევა

ახალიცხენი უველას სჭირა, რომ ქარხნის წარმატება ბევრად არის დამოკიდებული ქარხნის დირექტორზე, შოთა ლომიძეზე, რომელიც უკვე რამდენიმე წელია ამ მუშაობს. მისი ზედმეტდინდობა აშენდა ახალი სკოლისთვის კორპუსი, მოეწყო სამუშაო კომპლექსი, ეკოლბა წყალსადენი, კანალიზაცია და ახე შეშდებ.

— მუშაობის უკეთ წარმართვისათვის მეცოცხვი გრაფიკი შევამუშავებ.

და ამით ღიდ ხამოვნებას ვიღებ. მგონი, რომ აქაც სანდტერესოდ და მინა რისინად მიღს ჩემი ცხოვრება.

დეე, მუდამ ახე ცოცხ, მაწაზე ბუდადებელი უღაღავანი, შოთა ლომიძე!

სილოზხან ნარინანიძე

გალითად, ეთერ ჩიტიაი № 7 სამკერვალო საამქროს კომპლექსში ბიუროს მდივანია, ციური კეკელიშვილი, რომელმაც „საპატარი ნიონის“ ორდენი დაიმსახურა, საამქროს სახალხო კონტროლის ჯგუფის თავმჯდომარეა, ლია სულაბერიძე საქალაქო საბჭოს დეპუტატად არის არჩეული. მკერავები სისტემატურად იმსახურებენ კვალიფიკაციას, წარმატებით უთავსებენ ერთმანეთს შრომასა და სწავლას.

სექტ XXV ყრილობის შესაბამისად ბრიგადამ გადაწყვიტა წლის ბოლომდე ოცდაათათას მანეთზე მეტი ზრდევითი პროდუქცია გამოეშვას, დასტებით ათივე სოს ხუთი მილიონზე ოპერაცია, მომავალს ხუთი კვა-

ლიფიციური მკერავი, 1976 წლის პირველი ორი თვის გეგმა ყრილობის გახსნის დღისათვის შესრულებს.

მათ მოწოდებით მიმართეს რესპუბლიკის სამკერვალო საწარმოთა მშრომლებს, გამაღონ სოციალისტური შეჯიბრება პროდუქციის ხარისხის ძირული გაუმჯობესებისათვის.

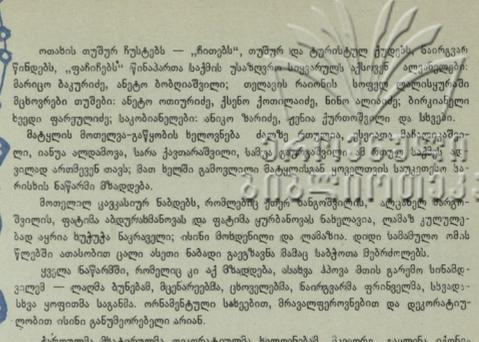
საქართველოს პროფკავშირთა რესპუბლიკური საბჭოს პრესიდენტი მამიონია ნათელა გიგაურის მკერავ-მოტორისტთა ბრიგადის თავისნობა, იმუშაონ დღევინით „ჩვენი ოსტატობა—ხარისხის საშისხურში“ და პროფკავშირულ ორგანიზაციებს დაავალა ფართოდ გაავრცელონ იგი.

- № 7 საამქროს სახალხო კონტროლის ჯგუფის თავმჯდომარე ციური კეკელიშვილი და საამქროს უფროსი ნინელ დავილივა ამოწმებენ მკერავ მერი ძინდლასის შეყრილ ნაწარმს.
- საქალაქო საბჭოს დეპუტატი ლია სულაბერიძე (მარჯვნივ) ამოწმრეველიან.
- სამუშაო დამთავრდა.
- № 1 ნაკადის ხარკოა ხედი.

ანაწარ მოლოლასის ფოტო

საქართველო

ქართული ფეოდალური ოქვის დიდი პარტია, თქვენი და ფიანდახები, ხალაჩები და ნაღები, თურქი „ჩოთბის“ და სხვადასხვა ხელნაწილი, თურქი ეკლესია, ხე-ჯინები და სხვა ძვირფასი ხალხური ნაწარმი იგზავნება საფრანგეთს და გერმანიამ პოლონეთს და ჩეხოსლოვაკიამ, ამერიკას და იაპონიამ, კანადას და ატრანტიკში... ხალხურ მუშაკლებს ეს ძვირფასი ნივთები ფინანსურ-ბურჟუაზიული იმპერიის მიერ, ლიონის, პარიზის, მონრეალის, იმბორის, ლაიფციხის, შოსტოვის სავაჭრობისათვის გამოფინა-პასრობებს.

ვინ არსა ამხადებამ ან სხვეწილი აღიარებულ ძვირფას ნაწარმს, რომელიც მრავალი საბჭოთაული და უფიქლის ბიზნის და საღებობს, მუშევრების, სასტუმროებისა და რესტორნების ინტერიერის ამწვენებ?

ამხდის რაიონში არის მისი სოფლები: ღვინის, ყვავილულო, ბოჩიანი, საკობაანი, ზეიშ ალიანი, ოსლო, ქვენი ალიანი, შენაქო, ჟიკოლი; აქ უმეტესი ხალხები ცხოვრობენ მთილები: თუშები, ფშაველები, ქსელები, ხეხუტურები—ისინი ქვნიან ქართულ ხალხურ გამოყენებულ ხელნაწილებს მუდგებენ, ამ ტრადიციის საუკუნეთა მღვამა აქვს ფესვები გაღვივული.

ნაწარმის ხასიათი ქართული ბუნების თავისებურებამ განსაზღვრა. აღმავლობის ცხოვრობებში მთებში, მთელ ადგილებში, ითხოვნი ნივთებში იყენებენ ვარჯ სამარის, რასაქ ქვნიდენ, საკუთარი საცხოვრებელი ბინების მოთავსო-ვაშობისათვის ხმარობდენ. ასეთ პირობებში შემინაზნის ადგი-წყების და ტრადიციები.

...მარან საქართველოში სტუმრად იყო ამერიკელი სენატორი ედვარდ ტენლი. მან ეკლესიები და დათავორი „სოლიდის“ საფაშობენ დანახა, სადა ამხეტელია ნახალები დიდ ადგილ უტყარის. მაღალი მთების მისვლა მან, „ქუშიარტის ხალხური ხელოვნება“ უწოდა, შეიძინა და ამერიკელი წაიღო ბრავალი საინტერესო ნივთი.

ხალხური ხელოვნების ნიმუშები მოიწონა და მრავალი შეიძინა საფრანგეთის კოლმისბური პარტის გამოჩენილი მოღვაწის ნიკო ტრუფის დედა პიერ ტრუფის, რომელიც ორჯერ იყო საქართველოში. ქართველი ხალხის დიდი მკვლარის საღებობის დღესტუმრების თქმა კაცობის მოხალხობის გაცოცხლის პრობლემები, ბუნებრივი, მათი საქმიანობა ფორმ ადვილს დაიჭერს ნაწარმი.

ხალხურ ისტატია ქვნილები მოიხილვა ნიდერლანდების ულრი სარ კვირინი. ი. ლ. პეიდლიბერ ვან ნიდერლანდები, რომელიც ოქტომბერში საქართველოში იმყოფებოდა.

ბევრი გამოჩენილი მოღვაწე აგრძობებს ხალხური მუდგების კოლექციებს, თურქული ოქვის კოლექციონერები არიან მხატვარი ედვარდ ბეჩინაშვილი და არქიტექტორი ვიქტორ ჯორნიანოვი. ვიქტორის ნიმუშების გამოჩენა მოაქო ვარჯიშები, ხელოვნების მოლონენ თავიანთსწავლელ ქართული ხალხური რეჟის გაიჩინებენ ისტატია ნაწარმებიც.

რუსულენოვანი გამოყენებუ მარან ამხეტელ ხელმძღვრე ისტატია ბევი სანტერის ნაწარმი იყო წარმოადგენილი. შთაბეჭდილებათა წიგნი ქება-დიდება არის სახეს.

წარსულში ამხეტელ ხელმძღვრე ისტატია ნახალებს ფორმი უსაზღვროს წინაშე გამოტანს და აღიარება იტყება იყო. ამ კოლონიზატორ საქვს საფუძელი ჩაყარა რუსულენოვანი ადგილობრივი მრეწველობის ხანისმტრის ხალხური მხატვრული რეჟისის საქმიანობისათვის „სოლიდის“, რომელმაც პანკასის ხეობაში თავისი „საწარმი“ უწინ შექმნა. იგი აგრეთვემც ამხეტებს და თვლიან რაიონებში მრეწველ ხალხურ ტრადიციებს და იფინანსებენ ისტატებს.

საწარმის სიახვედი ჩაუდგა ამ საქმის დიდი ენთუზიატი. მამხად მარგომილი. მამხად მამონ ვიტურბოვი, როცა მისივენი გასაგანე ამნადებენ ამხადებენ.

— მადათა, რუსის სუვერინიზმი ამხეტურ ნაწარმს სისყილიერ კოხე გამოყენებს. — ვიფორბი, — ამასწინათ მადათის მუშაკლებს მოფიქრებს, ქართული სხვეწილი დიდი მოთხოვნილება, მას პირიარბი ხელნაწილი ვეგეტების, მუკვთობს შეფუთვებიც ტყავინი, ჩეჩენ ხალხისთი ცანრებულ მოხალხობის მუდგებებს.

მამხად მარგომილი ხელმძღვრე ხელმძღვრე მოვითხოვრის.

ქართული თქვენი, მიიღილენი ფინანდების, ხალხების, ფინანდების ქსოვა-დამამადების უმადორ ისტატები არიან ადგილობრივ მამხად ანაქ, გვეწინ ბიძიანოვი, ელი-იო თლიძე, თამარ ზეადიბერა; დუშუბინის: სარტა, ტაშა ბაღაშვილი; ყვარულ-წილდები: ბელი რევერშიული, ელისი ამირანაშვილი, თამარ სალუქური.

ქართული მხატვრული დეკორატიული ხელოვნებამ გვეფორმა გადგინა იქონია პროფესიონალი მხატვრების შემოქმედებას. ისინი ხალხური ისტატებისგან სწავლენ-სენ სხვადასხვა ძვირფასი შალის ქსოვილის დამამადების პროცესებს და მის საფუძველზე საქართუ კომპოზიციები ქვნიან.

ხალხური ხელოვნება საბჭოთარბებსაც იტყობენ. მამხად მარგომილის ოჯახში ეკლეს ქოხე ქართულ თქვის, ხალხის — მისი მუდელე სონია, ქალიშვილები ზარა, ანხილი და ბატარა ნადეჟდა კი.

მიფიქობს ხალხში თქვამ, რომელმაც მათ ოჯახში მთელი გვეწინი და ტატბი ადგურა. მამხე გამიანბნულია მისი ღილე ბუნება, თამარის მუდელე ცხვარბობის და სხე.

მამხად დამამად ბეწვიანი ფარადების რამდენიმე ნიმუში. იგი ვარჯიხა მისოკობის და ობინის სავაჭრობაში ბაზრობებს, მან კვირების სახალხი მუდგების მიღწევათა გამოყენება და ეკლენს სურამდელი მიმავრე. ამამხად იგი ერთობლად რამდენიმე ნიმუშს შექმნა მუშისი. „სოლიდის“ ხელოვნებების განმარბული აქყო იბილიანი ზარის მამუდგურა ბერინალიერ გამოფენა მოაქვრ.

ამხეტელი ხელმძღვრე ისტატები ნაწარმისათვის ძირითადი თიერი მატყლის იყენებენ, მას ნარეფად ეღებენ; ხანგრძლივია მათი დღეის ხელოვნება.

შესაღებავ იყენებენ ბუნებრივ ხალებს, რომლის სურამდელია დღემდე საიღვილო-და ხალხში შემოსახული. ვარჯიხელები ფინია წითელი და მისი ნარეფობა — ვარჯიხელები, ბეწე უმადელი. მათ მისაღებავ ძირითადი თიერის ფესვებს იყენებენ უწარმის ბიზნისას მარა, რომ იგი სხვადასხვა ენთავრის აბის მიხედვით იმღვას, თუ რა ბუნებში მხადებენ მისაქვს საღებავს, წლის რომელ ბრის გამოიყენებს და რა მეთოდით მუდგებს მათილი.

ყველიდი ფერის საღებავს თუთობის, ვაზლის ხის ქერქის, თუთის ხის შემოღობის ხის ფოთლისა და ხახვის ფერადობებს ეღებულებენ, ცვახისფერს — კაკლის მწვანე წინ-გოდან, მუქოვითაღის — თუთისაგან, ხოლო ღურებს — ინდიგობას; ღიღვის ფოთ-ლასაგან მოყვითაღი-მომწვანედი ფერის საღებავს ამხადებენ.

მუდგებს წიხი ეკლეს შემოხვევები ტრინათია. შალს ჯერ შახის ხანარში ათავსებენ, მერ საღებავში უღებენ და სახვეწიდი ფერის მიღებამდე ადღებენ; მტკი სიმე-ვერისათვის მუხუე ამრბობენ. სწორედ უღტკიანისფერი სხეების მოქმედებით იტყენ იგი ხასისაღებს.

ამხეტელი ხალხის მოსაქვადი ძირითადი თიხ-ხუე ფერის ხმარობენ, „ჩოთბის“ ქსოვისას კი ძირითადი ეტყე ფერს იყენებენ. მამხად ნახი ფერები ტარობს.

თამარ ზეადიბერი თავის ნახალებს თურქი ტრადიციის მიხედვით ამხადებს, ფერებს კი ვეგეტური კოლორების კარგად, რაც ნაწარმი მტკი ორიგინალის ამხეტებს. ფინანსური კომპოზიციები ატყვდენ ნაწარმი მათ ეხადაბეწვილი, რომ წინა უღან-სე თავს იტყის მცადიერ ფერები, ხოლო უფრო ცივი—ღურები, მწვანე. შავი მთორე აღანბნება გადასცემენ.

ფინია სურბები, შეხამებები და კამრინითი ისეუ სისადავს და მშვენიერებას აღ-წვევენ, რომელიც ჯერ მამუდგობილია საფეორში მრეწველობისათვის.

საწარმო უწინ კოლექტივი მუდამ აბის მიფინია. ხოლო ზემო აღნიშნულ მამუდგებებს ხალხების სახეობის მიხედვით დამამადებს სააქტივი ბიზნისას ბიზნისას; ხანგრძლივი მათი ორბადე და აღმეტ ფარეფიქების, მამილა ცვათამული დამამადებს ხის მორეწობილეთი იფე-შეხას და ხონებს, ხილის ვაზებს, კოხებს, საყარადებს, ლუტირობას და კინიას კოლექტებს. საციბინიში იფხაბებს ვიბულების სააქტივი. საფუძველი ჩაყვარა აყ-რებულ ლიონისს ნაყთობათა და ვერამილი ნაწარმის გამოშვების.

ქართული ხალხური ხელოვნება ცოცხლობს და ვითარდება.

ამხეტელი ვიფილმინებულა ხალხური შემოქმედების ისტატია ნამუდგურების მუდგება გამოფენა-გადაცემის მიწეობას, რაც ხელს შეუწყობს უღებებს ქართულ ტრადი-ციისა პოპულარიზაციას.

დავით ბიჭიაძე

ასმათ და ნათელა მარგოშვილები.

თარხან არჩვაძის ფოტო.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სონია მარგოშვილი და ეთერ ზანგოშვილ

ქართველები

ბემ-ზე

გონივრული შრომა

- ნაკრებობის ერთ კვანძს
- — ნაკრებობის დასრულებას
- მოსახლის გამოხედვას
- სასიხლის მშენებლობას
- ნაკრებობის შრომას

● ტექნიკური ცოდნის კვალი

- ხალხი რეალურ კონკრეტულ მოვლას (საქართველო) უნდა შევძლებდეთ. ხალხი რეალურ და შევსდეთ დროებით.
- მოვლასთან თანხის ატარება, მშენებლობის უფროსი იქნის დროებით.
- ამის პროცესს განვიხილავთ (საქართველო) ინტენსიურად შევსდეთ დროებით რეალურ კვალი და სხვათა ცნობის საფუძველზე უნდა შევსდეთ დროებით.
- ხალხის კონკრეტულ მოვლას უნდა ვაძლიეროთ და ვაძლიეროთ.

ვენეცია

კოკი
კეკელიძე
პედაგოგიკური
ინსტიტუტი
მასწავლებელი

ალექსანდრია

შავი აფრიკა

ქართვი- ლუბი გაე-ზე

ბი-გურუნისკია — ქართული დასახლება. ეს დასახლება დღეს განთქმულია ბაიკალ-მურის მაგისტრალის მშენებლობაზე. განთქმულია მაღალი შრომითი მაჩვენებლებით, გამარჯვებულ და შრომისმოყვარე ადამიანებით. „მათგან უნდა აიღოს მაგალითი ყველა მშენებელმა“, — ასე დაახასიათა ჩვენი წარგზავნილები ბამ-ზე ანგარმშენებლობის უფროსმა ვ. ზონდარეცმა.

ამ რამდენიმე თვის წინათ ამ უღრანს, გაუკეთებელ ტყე იყო. არც გზა, არც სინათლე, ტყეში იდგა მონადირის პატარა კობი... ქართველ მშენებლებს თავი ამ პატარა კობში შეუფარებდნენ. დღეს ვეღარ იცნობთ ნიას დასახლებას. მშენებლები კარვებიდან და ვაგონებიდან კეთილმოწყობულ ბინებში გადავიდნენ. სამოედ-ადგილანი საერთო საცხოვრებელი, სასადილო 110 კაცობათვის, ოთხბინიანი ორი საცხოვრებელი სახლი, მაღაზია, წყაროვანილობა, ვერტმანქანის მიწიანი, ხის ტროტუარები, საავტომობილო გზები, საწყობები სერისაისა და სამეცნიერო-სახლისათვის, სპორტული დარბაზი, კინო, ბიბლიოთეკა, სათხილამურო ტრასები, სპორტული მოედნები. უდიდეს ოქტომბრის დღესასწაულის დღეებში ამ კლუბიც გაიხსნა, რომელიც 2500 კაცს იტევს.

ბამ-ს დღეს ბევრი სტუმარი ჰყავს: ურნალებისკანი, მხატვრები, მწერლები. ამას წინაა ბამ-ს პოეტო ევგენი ივტურენსკო ეწვია. მან ფეხში შემოიპარა ქართველთა ბაიკალ-მურის რუბეზს და თქვა: მთელ ბამ-ზე ნიაგურუნისკიას მსგავსი კეთილმოწყობილი დაბა არ შეშვედრიათ.

ქართველი ფოტოურნალისტებიდან ბამ-ს პირველი ზონდარეცმა დაეკარგა. მან თითქმის ერთი თვე დაიწყო ქართველ მშენებლებთან და იქიდან ასრე მტკიან ნაშრომებში ჩამოიტანა. ეს ფოტოები ნიაგურუნის სახელგანთქანი თანამოქალაქელების შრომასა და ცხოვრებას ასახავს, მოკვთობროს ქართული დასახლების უფლებდებლობაზე — რუსთაველისა და თბილისის ქუჩების დახაზებზე, ფოლადის მაგისტრალის კოლომეტრებზე, ქართველ ტყვის მჭერელთა ვაჟაკურ საქმიანობაზე.

აი, ისინი უცარიელი ტაიგის პირველ შეკვლები, ვისი ხელითაც აშკარა ნიაგურუნისკიანი, ვისი სახე-ლითაც ასე აშუაბის დღეს ქართველი ხალხი: ვალერი რუხია და ანზორ დვალთვილი, ბაჟურ გურგენიძე, სოსო წიწკრიანი, ლევან შავიძე, ვაჟა მენგელია, შერას დარგაშვილი, ზაურ მებტიანი, რევაზ კიკაბიძე, რაფაელ შეღვემეძე, ზურაბ სულიძე, ემსა გოლდაძე, ავთანდილ ჩხარტაიშვილი, გიორგი ძამიციანი და შრავალი ჭიკაბაძე; რამდენიმე წამყვანი, რამდენიმე რამ-სენია ქართველ მეთიხეველ მთი მუხსანბე. ფოტოურნალისტები რუსების სითბო, რამდენიმე სიყვარული ჩაუტყობია ამ ფოტოებში. თითოეული ფოტოში იგრძნობა პეტროვის სიყვარული შრომის გმირებისადმი. მის თვალს არაფერი არ წარჩინა შეუძენველი: ავირ, „ტაიგის ცეცხლ“, „სამრტებელი ნიაგურ“, „ბიბლიოთეკის კოლონიის წინააღმდეგ“, „ახილ დინარე მზად არის“, „სამედიცინო დასახლება ტყეში“, „ახალი ფოსტა საქართველოდან“, „საქართველოს ხელმძღვრელი“ და ა. შ.

რაცა უფრო ფოტოურნალისტის მიერ შოიულ ტაიგში შესრულებულ ნაშრომებს, სედავ, რომ ბამი შრომად რომანტიკა არ არის. აქაური ზაფხული სიხესს და ზამთრის უინეებს რომ შეეგუო, ოქტომბის განმარტების სიგდეს რომ გაუმლო, ვაჟაკურ უნდა იყო. ბამი ვაჟაკობის, პოლფების, სამშობლოს სიყვარულის თავისებური გამოცედა.

ფოტოურნალისტმა ბ. დავაძემ მაღალ-პროფესიულ დონეზე, ისტატურად შიამაგანდებელ და რომანტიკულად ასახა შრომულ ტრაჟედი ქართველ მშენებლების რთული და ლამაზი ცხოვრება. მან ახლებურად დაფანჯანა საქართველოდან წარგზავნილ ბამელი შრომითი მუშაკებმა. მათი თვალსაზრისით უფრო ბაიკალ-მურის გრანდიოზული მშენებლობის საქმეში.

ფოტოურნალისტი ამ ზამთარს კვლავ იწვევა ბამელ ქართველებს, კვლავ ეძიებენ ალბედას მათ შრომის, ცხოვრებისა და დასვენების. ამ ნაშრომებს მეთიხეველი იმდენ ფოტოალბომში იხილავს, რომელიც სკყ...

XIV ყრდობას მიეძღვნება.

მეორედაც შალვა გელოვანი გელოვანი თქვენი დაბადების 60 წელს-ეურნალ „ღრმამ“ სიყვარული უერთებს თავის ხმას იმ შრავალიტობ-ვან მეთიხეველს, რომლებმაც შეიკვარეს და გულში ჩაიხვედნენ თქვენი ნა-წარმოებები.

გისურვებთ დიდხანს სიცოცხლს და მრავალ შემოქმედებითს წარა-ტყნას.

სამთა სტაგია

ჩიხმა თქვა: — ჩემი რქის ზეითი დღვრითა ერთადერთი, არჩივითა და მტკიცად უნდა მუხლებზე შემთვოსი არჩივი მგინი, იმ წამში ცაზე არც გამარინელი, ვიდ იცის, ხან შერტუვა ლევიკაქდის ლურჯა ქაქელაქი. შორემქ იქ პირშიშეღამა

ანდჟანის პარაშუ...

მე რად მინდა ანდჟური თქმები, ანდჟურე გულზე შენი თმები. თან ღიმილის გაიმეტე ელვაც, — მინათებდეს შენის დელგამას... ვერაფერი უნდა დამკლოს მტერმა, უჩინარზე უჩინარმა მტერმა, ჩვენიურად დრო-თამი რო ჰქვია, — და თვით დღვრითი ზოგერ, მისი ტყვეა...

წვიმსაპარ

თმაგაქწილი ქალივით წვიმა მომდევდა შხაუნა; ცხამილისფრა ჰაღარა ელვისი შოღების ქაქუნმა. ფოცავარ, დანაშაული არ მიმიძღვად მცირედლი; მცოდროდა მისი გულითქმა, სულაც არ ვაყვანიდელი...

ცერად გახსნდა დაბლიდან: სტორიცნა ისარი თუ არა, დაახარიალა, დაბნინა. დაბნინა, რქებზე დაქუდა უთავივი ბერხენა. ჩამოხვეა ჩამინადარი კლდის იღობაგული ზერხმალს...

საქართველო საბჭოთა საქართველო

მოსწრებულად უახსუსა შალვა და-
ლიანა მურაღი ადამიანის არა მ-
ხოლო სულის ინფერია, არამედ მ-
სი სულის მურხანადი. როცა ის
დიდ სულიერ სიბრძნის გრძობს, მა-
კინ ტკივილად ურუნდება და ვ-
წყნდება. დახ, მართლდ ამბობს პ-
ტინი შალვა, დაუდესტერა იოსებ
გრიშაშვილი.

უფრო ამაღლებული ის იყო, რომ
შალვა დალიანა მკვლედი ხელი ჩა-
ვიკვებავს, ნივთიან და
სცენად ისებ გრძაშვილიან ერ-
ად პირდაპირ იმ დაჭრებზედაც
გეგმვა, საკუთებზე არ იწერენ.
ჩვენ უკან ვაყვებით. შალვა ჩერ ქ-
დაჭრებს ავცია. მერე მერხის და
მესამე. ვერცხვად ვიხსი პირდა-
პირ ველურებზე დაგმობ, ძლივს
მოვაკლებდი. აი, მაშინ ვერ შევიკ-
ვავი დაჭრებში და გირილი წა-
სვდი. ერთი უგრაინელი, მორეო რ-
სი, ხოლო მესამე ურბეი იყო. ძლივს
დაწრდენ მწრფელი დაჭრებებს.

ამ დროს დაჭრებში როდინ ქ-
რეისის ერთი დაჭრული დამოხა ვადა-
ვდა, მერე ცოტა უკან დაიხი და უ-
ხსა:

— ამხანაგო როდინ, გახსოვი, პ-
რეველი მსოფლიო მის დროს, ჩვენ
ერთად ვიყავით ფრონტზე ტანო-
პოლის ალბონს ირავენ ჩერ რომე-
ვილიც ვაღბის მიტოვებ ვიდრე
და მერე ასევე ირავენ ვიყავით ის
ვალსი!

— იო, შენი პირზე, ამხანაგო ს-
ოკოლე, საიდან ხარ, როგორ მოვა-
გონად ვიქ? — და ხალა როდინი
დაეძვინა.

ეს დაჭრული სოკოლევი, ლესლი-
ნის ამბის ერთი-ერთი ნაწილის მე-
თაური, წუფილი და ავაციყო! იგი
ახლად ცოცხალია. პირველი მსოფ-
ლიო მის დროს იგი და როდინი
ერთად იყვნენ ფრონტზე.

ვინ მოვიღოს ჩაშენდი ასეთი ამა-
ღლებული შეხვედრა გვიჩინა და
პირილიანა. მწრფლის სიტყვა, ს-
იტყვა მართალი, მაღაბის ტელსწორი
და ძალის შემზამბელი იყო!

შემორბებს ვეხვედრები სამხედრო
ნაწილებში.

ერთ-ერთი ასეთი შეხვედრისას, რ-
ოდესაც ლექსს მჯინებარე კიხე-
ვლობდა პოეტი გიორგი ქიქოშვილი,
განგაშა ატენ. თითქოს მისი ლექ-
სის სტრუქტურა გულში ჩაიხტა და
შეგრძობდა იმარად შემგარ-
თს და მტრის წინააღმდეგ ხალაქ-
მად დაიწერა პოეტის სიტყვები.

მათი მიუძღვრად იარაღთან ერ-
ად, ვეფლან და ავეფლანებს
შობისად ვინერა ქართველი მწერ-
ლის სიტყვა. იგი მონიხება და
ძალას მატებდა მემორებს. შემხვე-
დვითი როდი იყო, მისი ქართული პ-
ტების ლექსები სანტრებში ხელი-
დადებულ სიტყვადაა იფერება და
სულიერი მონიხება აძლევდა იმ-
არებს და ისინი ურუგორად იმ-
ჩიოდნენ.

— ლექსი შრომის დროს ავტორი და
— მის დროს ტყვიით საყვებარა!
ასეთია პოეტური სიტყვის მაღლი.

სიმონ წყირაძე

„დროება“, 1875 წლის 10

— მამა, მგონი შენ დღეს თატარა
მიღებარ და მეც წამიყვანენ!
— არა, შვილო, არ შეიძლება, მე
შხოლოდ ერთი ბილითი მაქვს და შენ
სადღა უნდა დაწვე.

— კი, რათა შერთო, მამაჩემო,
დღეაჩემო? — დაიწყო ტირილი
ცმეწილად, — ის რომ არ გეყოლო-
და, ერთი ადგილი ხომ ჩემთვის დარ-
ჩებოდა!

— შევიღებო, ვინთა დღეა! —
უთხრა ერთმა კეთილშინა კაც-
მა დღეადას, რომელიც ვერებს მიე-
რეკებოდა.

შვილითი, ჩემი საყვარელი
შვილო — მთუთე დღეაგაქცა.

ერთმა მებატონემ ვინთა ბაღში
სამწუხარო ვაგზავს. ცოტა ხნის შემ-
დედ თეთიანი წვილა, რომ ენახა
იხიბო მუშაობა, ვიარა-ვებოთა ბაღ-
ში, დაიხანა, რომ მუშას სინისას
ჩრდილდა.

— პო, შე ბოროტო, ევერ მე-
შაობ, შე უცურობი და ავაციყო!
ლრისი ხარ, შენ უბერი ქაიო და
მესე უცურო!

— მე თითანაც ვიყავი ღირსიო, პ-
ტინი, რომ არ გეცნო ღირსი მოს-
ურების და კიდევაც მისთვის ეწე-
ვარ ჩრდილში! — მთუთე მუშამ.

— რა ძლიერ მივიყნის წიგნები! —
უთხრა მუშამა მოვს.

— ნეტად მიც წიგნად ვადაქ-
ცი, რომ შევიტე სკაინ შერი სი-
ყვარული, — მთუთე კოლმია.

— თუ ეს მოუცულებელი იქნებო-
და, მაშინ ვიძურებელი, კიდევლი
მარცხ კიდევლი, რომ უკვე
წელს გამოიშვალა! — უთხრა ქვარმა.

ერთი მგალობლის ვაღაბზე საყ-
ვარში გულს ტირილი მოუვლია.
მგალობლებს ეს შენინა და იფერა,
უთორად ჩემს ჩემს სიამე ალბონს
მისი გულსად და მისთვის ტირისო.
ამისთვის სიუთხა გულს მიზანი ტ-
რისობას.

— როგორ არ მეტრია, მე საყ-
ვალს, — დაიწყო გულმბა, — ისეთი
სულიერითი თები შემეძრამს მცდებმა,
რომ არ ფასის არ უნდა მოეცათ
ჩემთვის, არ მივეცილები, რაყო
მაგალონება; ტირილი გმობის ზო-
ღმე... თვეწარ რომ გალობდით, მე-
ვინა ჩემს საბარლო თები რჩალო-
ბდენ, სულ იმათ ზმს ჰყავდა თქვე-
ნი ზმა და მისთვის ტირილი.

მჭირდეს სიმინე ქუჩადა „დროის“ რედაქციის კოლექტივი ვილო-
კოლო დასაბუთის 70 წელი. თვეწარ უნებაროდ, თავდაებით ვსაბუთებო
ქართულ საბჭოთა ლიტერატურაში. თქვენი მოთხოვნით, ნარკვევები და
წერილები დიდი მორჩილებად და სიყვარულით სარგებლობს მკითხველს.
ვისურვებთ კვლავაც ასეთი შემართებით გავგვრებულნი თქვენი ლიტ-
ერატურული საქმიანობა ჩვენი ხალხის საყვარელად.

დიდი სამამული მომს დაწევის
სიხელი დღიდან, მწიბრა საგრ-
ძნობა ნაწილი, უმთავრესად ახალ-
გაზრდობის, ფრონტისავე გაეშურენ,
კლამი ხომელი შევცდულხ და პირ-
სიხლადან ფრთხილად ჩანდელი
შეშარებით ეცვიდნენ დადა მეტად
მამფრი მომენტი, ფრონტი ზურგის
სიტყვაც სურდებოდა. ფრონტი და
ზურგის გაგრძინებელი ძალითი
მხიბლდა მომხვედრე მტერს.

ქართველი მწერლები მაიალიდურ-
ი და მაიალიდურული ნაწარმოებ-
ებით მხოლოდისად, სიმხნეისად
და გამაჩრვებისად მთურადებ-
დნენ საბჭოთა ადამიანებს. უნებარ-
დენ და აფარობა მათებს იტინი-
ხებურ დაწყოლობებს, უკვლავ
მძიმე მგაშარებობის დროს სახლად
მჭირდა კავშირი იყვნენ და პირ-
კეთულება ავეფლანის აკეთებდნენ,
რომ ფრონტზე და ზურგზე ხალხს
მტერზე დამარცხების რწმენა ზედა-
როული გაწივებით ტბარებინათ.

იმ მძიმე დღეებში მწერლები გამო-
დიოდნენ: მოპოვებულნი, სამხედრო
კომისარობების სახიზილიაციო
ბუნებებში, ჭარის ნაწილებში, სკო-
ლებში, კოლმერჩიობებში, ფა-
რიკა-ქარბენში და რაც მოავარია,
კავკასიის ფრონტის მოწინავე ხაზზე
მთოდ ნაწილებოდა.

მწერლები მჯინებარე სიტყვებს
წარმოებდნენ და თავიანთ ნაწარ-
მოებებს კიხელოდნენ ანტაგო-
ნისტურ საბედობაზე, რომლებიც ხა-
ქარბელების მწერალია კავშირთან
არხებულნი სამხედრო თავდაცვითი
საბჭო ხელმძღვანელებად. მწერლის
პატიობითული სიტყვა: „მისი ლექსი,
ხასია იარაღითი მკვეთრი და მან-
კითი იყო. იგი მტერს გულს უსობ-
და, ხოლო მოკვარეს გამაჩრვების
რწმენას უნებარდა.“

ამ სახეობისთვის, პატიობითულ
საქმეში მთელი ენერჯითია და ენ-
თუხიანობი მონაწილეობდნენ შალ-
ვა დალიანა, ვალაკიონ ტაბიძე, გი-
ორგი ქიქოშვილი, სანდრო ექელი
იოსებ გრძაშვილი, სანდრო ნაწილა-
შვილი, კონსტანტინე ქვიჩინაძე, გე-
ორგი ქიქოშვილი, კონსტანტინე გახა-
ხურია, დიმიტრი ლეონი, გიორგი ლე-
ონიძე, ილია მოხაშვილი, საშა ქუთა-

თელი, სიმონ ჩიქოვანი, გრიგოლ
ცცხელიძე, სტეფან კლავაშვილი, და-
ვით სულაშვილი, ნიკო ლორთქიფ-
ანიძე, ალიო მირცხულავა, კარლო
კალაძე, ირაკლი აბაშიძე, ვიქტორ
გაბესკირია, გიორგი კაკაბიძე, ბესა-
რიონ ელდინი, ვასო გორგაძე, დემნა
შენიგვალია, როდინი ქორქია, სლო-
ნიონ თვაძე, კალე ბობოხიძე და
სხვები.

1942 წლის 17 მარტს ერთ-ერთ
ევკუარტულ მოსახლეში მომხმ-
ნებელი იყო ბეხარისონი ელდინი, ს-
იტყვებითა და თავიანთ ნაწარმოებ-
ების კიხებით გამოვიდნენ: შალვა
დალიანი, ლეო ქიანელი, როდინი
ქორქია, იოსებ გრძაშვილი, ვასო
გორგაძე, ვიქტინე ვერცხვილი, ივანე
ნივოცივი, გიორგი ქვიჩინაძე და
ამ ტრეპობების ავტორი. დაჭრულ-
ებმა რომ გაეგეს, მწერლები გვეყვი-
რდნენ, შეეშინდნენ თუ არ შეეშინდნენ,
ყველა მწერალიან დასტრება. სამი
მემორია ძალიან მძიმე მგაშარეო-
ბა იყო. მთხვედრად საწინელი
ტკივილებისა, მოუშოვიათ, საკე-
ციო შეგავტინეთ დარბაზში. რაკი
ვედარ დაიყოლებს იხინი, მართლაც,
საკეთილი შემობრუნეს სამეწიფი და
სიტყვის წინ მათაჯახეს.

მახსოვს, ყველას ცრემლი მოვა-
და თვლებზე, განსაკუთრებით შა-
ლვა დალიანი, იოსებ გრძაშვილი
და ლეო ქიანელი ვერ იკავებდნენ
თავს დაჭრებებს ისე აწუხებდათ
ტკივილები, რომ მათი ცქცესაკი
გვესმოდა, მაგრამ საცოტრება ის იყო,
როგორც და იმართა მწერლების გა-
მოხლები, ისინი არ თუ ცქცესად-
ნენ, მიიღებო, დაზარებულნი ხა-
ლე გაუბრუნებინად და თვლებში სი-
ცილობის სიხვი აუციადით.

დაჭრებებს განსაკუთრებით დიდი
რისკავითი მოგვარა იყვნენ 30-
რისკავისად და ივანე ნივოცივის გამო-
სვლად.

ევკუარტისპობის ქიქიბი გორცე-
ბული იყვნენ და მაგლებრების
გრძნობით, ცოტა არ იყოს, ზემ-
ობითაც ვეფრებოდნენ — პა-
ტიცემული მწერლები, თვეწინ სი-
ტყვები ჩვენს მტრს მორღებულ წა-
მღებზე ურთო მოხლად დაჭრელებ-
ის, მკურნალთ თვეწინ ყუფი-
ხართ და უნებარი წამალიყო ამაზე

ყოველ სადამის სიმწიდიან გამოვიდოდა და გაჩინაბულ ქუჩაზე გასაბეული, შემინებული ბავშვით შემოადგამდა ფეხს.

არასოდეს უთქვამს, სად ქვირილობდა. სახლში გაიყოფნის ნების არ მძღვედა. ცხოვრებას წყლის ტუმბოსთან ერთად იყო, რიგობა რვა საათზე არ კარს გამოიღებდა და გამოვიდოდა, ათზე კი მიხიზრავდა ხოლმე რამდენჯერ ვთხოვ სახლში გაიყოფნა-შეყო.

რას ამბობ, მამაკებმა ბიჭთან რომ დაინახოს, ცქრით მომპლავს ან სახლიდან გამაღვებს, — მოხარა მას.

ამიტომ სათრს ვერ ვუტყვდი და კარს იქით აღარ მივუგებდი.

— იქნებ თუდგენ მივიტარო კიდევაც შინ, — ჩამ-რურხავდა ერთხელ და მღვავზე ხელი მიმოვირია, — მაგრამ ვერ არა, სანამ მე არ გვტყვი, ტუმბოს იქით ფეხი არ გადმოვადგა.

რეალობა ამას ისე ხშირად მუხუზებდა, თითქოს ამ ქუჩის სიმწიდი უნდადა ჩემი შემხმება. მე ხან რისი უნდა მინებოდა, რისა ამ ქუჩაზე ვყოფილი და თან იმ უბანში კვლავს ვიცილობდი. ვამხმარა რიგ ვივინ-ანგები, სახლში სწირულ ამ შესახვეუთი მივიდოდა ხოლმე. ახლა კი ჩამიხრულდებოდა და ხან, იმ ქუჩაზე აღარ გადილობდი, მთლილი რიგილი არ მუხუვდებოდა ან რაიმე არ ვაგებო მასზე. თავიდანვე შემოვიხდი, უკან არასოდეს გამოვფეცი, არც უნდა მავიჯოვ სახლს გავედებ მეოქვი; პირიბა არ დამიხრულვოდა.

ვუვადელი რეალობა ღარიბი თავიდან რომ იყო, რადგან მთელი წელი გაცვეთილ და გაიხიზნებულ იურ-კი ბამბის კაბას ატარებდი. აღბანი, ამ კაბას სოფელად რეცხავდა, რადგან ბუჭუქიანი ახასრის მიიხატავდა. ალავა ვუთხარე ჰქონდა დაგვიხლო, ვატყობდი ქოხილი რეცხვის ვეღარ გავიძებოდა და ყოველ მუხუვდარზე შემინებულ ვეღარ გავიძებოდა კიდევ რამდენ ხანს ვყოფა-შეყო. მინდობა ბანკში უნებავდა გრძობით მისთვის კაბა შევიდა, მაგრამ ვერ ვუვადელი, ვუთხარი, ნების არ დამიხრავდა. ახლა კაბის გაცვეთა რეალობას და ჩემი მუხუვდარების დასაბრუნლ ნიშნავდა.

გრამანდის რვა საათზე ვუვადებოდი და იმ მხლში მისახვეუთი გაჩინაბდებულ ქუჩას ავითიქამდე გავუვადებოდი ხოლმე. ავითიქის პირდაპირ კინოთეატრი იყო; ჩვენ ხან კინოში შევიდებოდი, ხან ავითიქში, ხან საყინზე ვატყობდი, სასიმინებო დავატყობდი ორივეზე, მაგრამ ვერ არა იმინებდა. მთელი დღე თვალებში გახვრებებს ვარიგებდი და იმ ცენტზე მტებს ვერ ვიყოფლობდი, ოქი ვინები კი ორ ადამიანს ერთ საცადას ერთს დამის და ავითიქისთვის, ამას, რას გვეყოფოდა.

სასათიანი ვივინები ხოლმე კინოსა და ავითიქს შორის და ვერ გადავწყვეტებდა, სად წავსულიყავი. კაცმა რომ უთხარს, ჩემთვის სულ ერთი იყო. მე კუთხეში ასე დგომს და რეალობას ღუნადიარბავ ვიშინებდი.

— ფეხს არ მოვიტყვი აქედან, სანამ შენ თვითონ არ მიტყვი, სად წავიდე, ჩემთვის სულ ერთია, მაინც რომ უნდა ვართ? — ვუვინებოდი მე.

— მაინც ასე ვქნაი, ფრენე, შენ კინოში წაიდი, მე ავითიქში წავალ, — მტყობდა ხოლმე იგი, მღვავზე ხელს მიმოვიტყვი და გვალურჯავლი გამოიმეტვლებას მიიღებდი.

როდესაც მტყობდა შენ კინოში წაიდი, მე ავითიქში წავალ, ვუვადებოდი, ფილმის ხანას ნაყინის ტამარ რომ ჩირქავს და ჩვენე ავითიქში მივიდებოდი. ფილმი იმ სახალს ატარებდებოდა, ნაყინს კი უცხვ ვუვადებოდი ხოლმე ბოლოს, ამიტომ უფრო ხშირად კინოში ვადვობოდი, იქ ერთმანეთს ვგვრიდებოდა და მთელი დრო საათის განმავლობაში ხელს არ ვუშვებდი რეალობას. დარბახში ასე ცაბო ხალხი იყო, ბოლო რიგში დაგვხმებდით, რო-ტი დადურჯავდებოდა, რომ არაფერ ვკვირებოდა, ვყოფ-ნილი ხოლმე.

სეხვის დამთავრების შემდეგ წელი ნაბიჯით ვერ-ნდობოდი წყლის ტუმბოსკენ. მისახვეუთან ვაჭერებოდი. თუ ქუჩაში ხალხი არ ჩანდა, უფრუ ხელს მო-ქვებდა და ისე მიიყვავდა ქუჩის ბოლომდე ხმას არ ვი-ღებოდი. რადგან ვუვადებოდა და გყოფილი ერთმანეთს, განმორიგება ვეღარადა ბოლოს უნდა მიმეხლოდი, — იმ დღესაც, ის იყო სიმწიდი უნდა მიმეხლოდი, რომ უკან დაედაღებ, დავეცი და მოეხებოდა.

ისხანე კოლდუალი

თინათინ სამსონაძის ნახატო

— იგი როგორ მივეყარა, რეილ? — ვუბახრი რეილზე.

— მე მივეყარა, ფრენე, — თქვა მან, ხელიდან გამისხლტა და სიმწიდიანი გაუჩინარდა.

სახლში რომ შევიდი, ფანჯარა გაიხსნა და მივა-ყრადე. ქუჩიდან იცხვ რეილის ფეხის ხმა გავიკი-ნი-მოვი. ჩემი ფანჯარა სწორად იმ მხლ მისახვეუთ გადაკურებდა, სახურავები ძლივს ირეკავდებოდა მივა-კი ქუჩიდან შემოსულ სინათლს და ამიტომ ვერ ვიცი-ვს ვსედავი. კარგა ხანი ასე ვინებე, შერე ვავიხადე და დავეცი. ასე რომ ვიწყე ხოლმე, ქუჩიდან ხშირად ჩამ-სია რეილის ხმა...

...ხაჭულე იწყებოდა, ჩემი დაბავების დღე ახლოდებოდა და დღედაგრემა ხუთი დღისა მარტე-ოთხდღის რეილის ატყატებულ სახე უნებოდივა...

ქალქის ცენტრში ერთბაშად არასოდეს ვყოფილობდი ანდა როგორ ვიწყებოდი, როცა ადმეტი ფული ერთად ვერ არ მებნას. ვაუთხარი ჩამოვიარე და მინე წყილი მთელი დღე რეილთან მუხუვდარზე ვიწყებოდი.

სახლში ვეღარ ვაჭერდი, გართე გამოვდი და კი-ბეზე ჩამოვყავი.

ერთი საათი მაინც ვიკვიტე კიბეზე. უცხვ ხუთი კარი გაიღო და კაბის თავზე ჩემი და ნენსი გამოვლი.

— ფრენე, დედამ თქვა, საჭმე მაცეს და მჭერს არ წავიდესო ახლავე მოვალ-შეოქი, — ვუბახრი, მაგრამ რეალობა ვიწყებდა ცხვ გადამაკვივა, უხვად წაყვლის წინ მიმოვირე. სახურავებში მუხუვდარე. ნენსი პაბა-რა, მრავალი უთი ხელში მომიხვდა და მიზნას, ნავსე-კი მიყავი. გამახანდა ამასწინათ დღედაგრემა ამბობდა, სანავავეთი თავები მომხადებოდი. ნავსე წააღო მივა-ყარე, უკეს ხელი დატყავ და კიბეზე ცხობისტეტი დავყვი. ნენსიზე ვიხარებოდი — მისე გამო მამხვრე-მავიხადებოდა. თუშეა ვიყოდი, რეილზე დამიხლოდა, უჭერდი არასდ წავიდე, უხვიდან დამიხლოდა მის-მესამა.

— ქალქში მივიდვარ და მალე მოვალ! — მივა-ძაქე და შემინებულ, რომ იგი რას მტყობდა, წყლის ტუმბოსკენ თავდავლოვალე ვაჭერე.

რეილზე იქ არ დამწავდა, ვეული ამოვიარე მჭერ-და. უხვრდ დაბობობობობი წინ და უკან იგი კი თურქი იქვე ხომავთან იდგა. ამ წუთას შევიდოდი, მიხი-რა. მივაგრ ქუჩაზე რომ გავდილი, ზიინდან ფული ახლო-ვიღე და რეილზე ვაჭრე. რეილს რეილის ატყატებულ-მთლიანს გადაკარგა. ვერ ვუთხრა, მუხუვ ხელში მე-თაიამა. უთხრი გავავიანი ჩემი დროსტარების გეგმა.

— არა, ფრენე, ძალიან მწყურია, გვეჭყვები!.. ავითიქში შევიდოდი, გამვიდვლს ერთი ჰუტა წყალი ვიხივებ. ვიდრე წყალს მოუტანდინე, რეალობა მღვავზე მიმარე და მარად მიმოვირია ხელი.

კვლავზე უჩინარბარი სარეკ გვიდა, შვი ორივე კარად ვწინდით, ახლა მე პირველად დამხარე ხა, რა-საც მთელი დრო განმავლობაში ვერ ვამხვებდი. მხო-ვლი დიდ სარეკს შემეძლო რეილის სიხამასს სა-დამლოვებს ასე ამხნას. როგორც ვყოფილობდა, დავეცი და მადე მშენებრი ჰქონდა. მისი ყვლისა და მღვავების მშენებრივად იყო სილაშხა, რომელსაც თვითონ ვეც-ებდი. მაგრამ ახლა სარეკში პირველად იკვილე მისი მღვავიერე მტყობის ფრული მშენებრება, მტყობიდან რომ ნარინარდ დაღლა ეჭვებოდა და წყლისან კაბის ნავსეებში ვიარებოდა.

— ფრენე, წაიდი მწყურია, შევიდოდა რა ავითიქში! — მითითებ, რეილ, თირენ რეილთან სახა-ხაიბას ვეღარ მიუჭერები.

— არა, ფრენე, ძალიან მწყურია, გვეჭყვები!.. ავითიქში შევიდოდი, გამვიდვლს ერთი ჰუტა წყალი ვიხივებ. ვიდრე წყალს მოუტანდინე, რეალობა მღვავზე მიმარე და მარად მიმოვირია ხელი.

კვლავზე უჩინარბარი სარეკ გვიდა, შვი ორივე კარად ვწინდით, ახლა მე პირველად დამხარე ხა, რა-საც მთელი დრო განმავლობაში ვერ ვამხვებდი. მხო-ვლი დიდ სარეკს შემეძლო რეილის სიხამასს სა-დამლოვებს ასე ამხნას. როგორც ვყოფილობდა, დავეცი და მადე მშენებრი ჰქონდა. მისი ყვლისა და მღვავების მშენებრივად იყო სილაშხა, რომელსაც თვითონ ვეც-ებდი. მაგრამ ახლა სარეკში პირველად იკვილე მისი მღვავიერე მტყობის ფრული მშენებრება, მტყობიდან რომ ნარინარდ დაღლა ეჭვებოდა და წყლისან კაბის ნავსეებში ვიარებოდა.

სარეკს თვლი მოვაპირე და რეილზე შევხედი. იგი ისეთივე ნაი და მშენებრი იყო, მაგრამ ის, რაც რეი-ლიმ დავინახე, უცხვ დამეჭრა. სასწრაფოდ სარეკსკენ მივბრუნე და კვლავ მოვიკარი. თასილი არ სივარდა-ღამას ტყალას, რომელსაც რეილის მკერი ქმნიდა.

— ჩქარა, ფრენე! — იყვირა რეილზე და ისევ მიმოვირია ხელი.

შემეჩინდა სარეკი აღმოჩენილი სილაშხა არ და-მავიაროდა.

— წაიდი! — ვუვიციე გამვიდვლს.

ვერ არც ერთ ქალში არ დამეჩინას ასეთი უსაღ-ვრი მშენებრიობა. სარეკზე, შექრედილი უნებარე თა-მანი ხაიხასი იყო მთლიანად როგორც ღვან ხნელში ისე გაიღვავა სარეკზე და ადრე შეუძინებოდი თუ დავი-ნა ხელილავე აღმაკვირებდა.

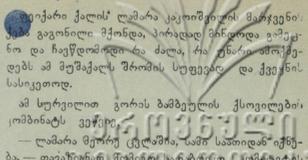
რეილზე კვლავ მგლავში ჩამტყობდა და სარეკს რომ გატყებენ ხოლმე, ისე დამხვრია ჩემი ფრეიტი.

გამვიდვლდა ჰუტა წყალი აჟას და რეილს ვუ-ყვი. რეილმა მტყობი წყლისან გამოსტყავა, სუბოვო-ქმელად დაღლა და უკან მიხია, მუხუვ ხელი ყელზე-ჩატყავ და კიდევ ერთი ჰუტა დამხმობო, — დავივარა-კანჩერული ხოლი. ვიდრე გამვიდვლი კონს მოვიდოდა, რეილმა მთა უფრო ხმამაღლა მუხუვდა. ავითიქი სახლთი ვაგომ.

— რამია საჭმე? — კითხულობდინე ქუჩიდან შემოსე-ლები. ავითიქში მყოფი იქ დაღობან მივივინებინე და რეილს მაჩინებდინე.

— რა მოვიდოდა, რეილ? — ვიკვირე, მტყობის-ტყატე ხელი და შევინადრე.

ლექსები

გვირგვინ ვერ ვხვდით სიყვლილსა და ღრუ დაღვება ჩვენი გავწივით...
გაწივით დრო მტყარა თუ გრცელი,
ნუ შევავალა ვუწუნი და გრცელი.

ვიცი იქ არ დგას, არ დამიბახებს,
არ არ მტყარს სწრაფად ვფორმირებს,
მისთვის არ ვაძლავ და მე მის სახელს,
თითქოს ვიზობ მას და მე ვაწვ ვგრები.

თუ ვიგრძენით, წუთისოფელს ეტობებო,
ეტობებო ხანგრძლივს, აფეთქებულ ტობებს,
დავიღალეთ და სიყვლილი გვევა,
მანც, მანც გავუღლითო შეყვას...

ჩვენს და-მეურ წარსულს, მზავრული ხელი
მისთვის ვერ ახლო, ვერცინ დარია...
მისი დიმი... გვიანი... სახელს
ჩემი გულმკერდის ბინადრია...

მიჯობებულო უსო

ფოთლებგაძარცულ კაცის ზეგ დღერინა უცვათ,
ათვადიერ ტობებს და ჩაყინულ თავით...
არ შეგარინა, ჩამორცა კარა კაცალი,
ყვავა ადვილზე იწრაფა გროხანს კაცალით.
ცხო-გარეშის გადახედა, სიქვა: — აქ რა მინდა,
გაწივლებულ და მშვიტი საღვდა გფერინა.

აერთი გფომდგომის სურათი
გაუმგებურა ეს შემოდგომა,
ღმავრულ ტობებს უფერული აწვიმს,
აფერი მიშლის ამ ზღვანს დგომის,
მე კი მით ტობობს ვფერობილ აწვი.

ვერ იქნა ან ვერ დავინთ ცეცხლი,
მოგარეზე ალით მიმზიდველი,
ბოლო მახარობს ამ ფუტბატრა ცეცხლის,
ბერბერულსა ფერფლია თუ ქერცლი...

კომში კი მანც ქარვისფერს აფრვევს,
ბროწეულბეც ისევ ღვივიან...
სიცივე ამ თვეს იანვარს არქმებს,
ქარს ახე ჭრავს არ უწვივია.

ლონიერა, კომდმურტავდ ცეცხლის
ჩვეს ბუხარში გაიღვდა მჭაროებს,
ჩვესი ტოლა შეყვარებულს ნაყვარცხლებით,
პარ-ყინვით შეყვინულ გაფობებს.

ახლა დაღლილი ხარ, ახლა დაიხვეწე...
ებედა, რომ ცრემლები წამოაქმებს ვიხველებს.
აწვიმებს ციქრებით ძილით მიწოდელს
რა იცე, ციხისთვის იქნებ ვაიციენ...

სამგლოვიარო

სადამოვდება... თუნდებ... არ ხანანს
ქალი სახით და საქმით ღამსაში,
გადარაზული ფანჯარა დარჩა,
გაჩაღვლებული ჩაჩქარა დარბაზი.

თავს ვეღარ ვუფლი, როგორც მჭარია,
როგორც შეფერის წარსულს და აწვიმს...
რომ განგებრად დღეებს პირანია,
შეგვზედ მიღვარებს და სააყვოს...

მგლოვიარო, ვიცი მის ხულის
და წრფელი გულის სიბოძა უფრცინია.
აივანს ვუფლი თვალდაწასვლით,
მალა ახედავ არ შემეძლია.

გაცხდა წარსული, აშკარად ებედავ
გაცრფილითა ახლიც, დღედაც...
ღღრღნილად დღე მიმბობს, ვერ ვბედავ
მზავრული ბუთია და მოვდანი...

თუ ჩემსევე შემობრუნდა და ჩაქრალი თვალბით
შეგმობდა. ტუჩებს დასიბოთდა და ჩაშავებულა. სა-
შინელი შესახვედრი იყო.

განსჯა, მე და ერთი კაცი ვაწვ გავგომი.

მხიერული აფთიაქი მიგარდა, რიეული დახედა
თუ არა, ვაწვ გაბრუნდა. რიეული ერთი შეგარბავდა და
პირდაპირ დახსნ გადამეწო. მალე აფთიაქივე მო-
ბრუნდა. თეთრი სიბოთს საწვე ბუნა მიტანდა და ძალით
ჩაახსა რიეულს პირში.

— ვინმის, აღმავრეი ეფულება. წინგარე, საათის
წინ რწო ვოფილიყო, იქნება... ახლა გვიანია, ცქრის
ღულვა აქვს მიღვებულ. მე გვიანი, უკვე ხსხხლილ მი-
ღვას, თავგის წამალი უნდა იყოს!

— ეფობი, რომ გვიანია, ათი წუთის წინ კიღვე შე-
იძლებდა მისი გადარება მიწოდო, არა ნანახისა!

— ეფობი, რომ გვიანია, ათი წუთის წინ კიღვე შე-
იძლებდა მისი გადარება მიწოდო, არა ნანახისა!

— გვიანია? რა არის გვიანი, რასია საწვე?! —
წამოვიყვებო მე.

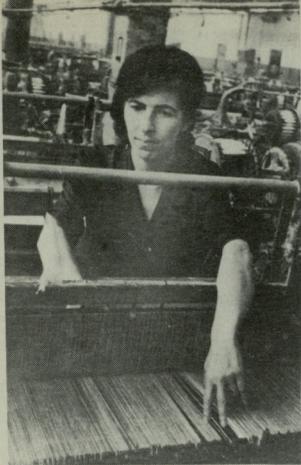
— ცარულ ქუჩარზე მივდიოდი და ცრემლები მახრბობ-
და, ვეღარავფრს გრედავდი. საით მივდიოდი, თვითინ
არ ვიციდი, შუქრდილუბს ვეღარ ვარჩედი. მხოლოდ
ერთს ვაძლავდი გარკვევით — რიეულს უნახავარს სა-
აქვია იგი ზეგს ნახევე ვუთხო იყო გულმობრლო, მისი
მეგობრის გაწვევებულ სიღამსევე გულსა და გრძნებს
მიფორმობდა.

— მოწმულვალა. თავგის წამალი აქვს დაღვული;
შესაძლია მე ცვეცივი — თქვა მან.

— როგორღის დაჯერება მიწოდო, არა ნანახისა!
— ჩქარა აქეთ წამოვიყვები! — შემანჯერია აფ-
თიაქარმა.

— რიეული ორივე ერთად აწვიეთ და მეორე ოთახში
გაყვიყვიეთ. მან რიეულს პირში კუბის ამოვარცხნი
ზონდი ჩაუღო. ამასობაში ცქრისე მივიდა, რიეული

ინგლისურადინ თარუნა მანანა დეშმამში

ვევას სამი დღით ადრე შევასრულებთ, ეს იქნება ჩვენი საშუალო; სიტყვას გვაკარბობთ!

— თქვენი ზეშუალო?

— შეცხრე ზეშუალოს ვეამა შარშან ივლისში შევასრულე, ახლა მეთათ ზეშუალოში ვემუშავებ... — ხარისხი?

— საეცეთოსო, — საუბარში ჩაერია ნანული, — შრომის ფასი სწორად ხარისხობა!

— შრომის დასვენებას დროზე უყვარს, თქვენ?

— მართლაც ბრძანებთ, დასვენება თავისი დრო აქვს. სიმღერის მომენტს მიყვარს, განსაკუთრებით მომწონს ჩაღდა დათავშულის სიმღერები; ჩვენი პირობის წყვეტის კოლექტიურად დავიკარო კინოში, სპექტაკლებზე... შარშან ტარისტული საეზური რესტორის ქალაქში შემოვიარე, ღონისძიებამ ვიღ შევხვარე ქალები რაღაც განაღლებით იკუთვლებდნენ, მივედი, საცხად „შეუბრე“ იყო, მსოფლიოს სამივე ვივარქენ — ეს იყო ჩემი შრომის დღი ვიღღო!

— ჩილოები და დაფხვბა არ აჯობა ჩემს დაბვის შეგობას! — სიტყვა ჩამოართვა ნანული, — ქათვლეობი საშუაო ხელსუფლების დაქვარების ორმოცდაათწლისთავზე „საბატო ნიშნის“ ოღონდით დავიღვოდა, ვ. ი. ოღონდით დაბავის 100 წლისთავზე — სათიბილო მედლით, ლამარ, საქაუველი საბჭოს დებუტატია...

— ოჯახი?..

— ლამარა „ღამნამავესავით“ დახარა თავი. ნანული კი ვაგარქენ!

— ლამარს მარტოხელა არ ეთქმის, თხუთმეტამდე მსოფელი ჰყავს გამოზობილი, ჩემცხად აქვს ათი, უყვარს ახალგაზრდობა; დემულო ეთერ პაყავაველი ახლა პროფესსაველელის საწარმოო სწავ

ლების ოსტატია; ლამარამ ვეროლოპიანი ბიძი შეიღრა და ეთერის თავის ჰერევემ ვაღივებოდა, ლამარის „ღლი ოჯახი“ აქვს — ვირთი ვაგარქენ ოჯახში. ველისსწორის კი ზოგი დევი ხელისა მთავრებამი. ზოგი — მოვერბენობი... ამბობენ, ოღბალა... ჩერ კიდევ არ ახის ვეგანი...

ეტუხოდა ლამარს ვივარქენ ოჯახი სწავრქუენას დასტრალუბად მარტოხელად მარტოხელად და დავეტოვა.

— სააქვოს რომ მარტოხელად ვიღ შევხვარე ში იყო.

...ბეღებუნენ დაბგები, ნართის ნავლით დაფიქველა იქვართბა, სააქვოსი ვუთხრებენ არ არის, მავრამ იქ მოფუტსესუქ ადამიანები არას დაღიღვეენ — ეს ვაგვიენ ხომ მათი შრომის სიმღერბა!

ქარსავით ტრალუბს ლამარა. სახელგანთ მესოველს სიტ ჰყავს „დამინებელი“ თავისი ოცვაშვილი „არკიის რანდო“, რომ კაი შეიღრა და რომელღე ვაგერებას ვაგედასქ თუ ვაგერება, ჩანს, ძვეთ ვაწვდა. ლამარა ეძალ ივებს სადავ არის შეფერხება — ვირთიკამი, დღმის თელბსა თუ სავარქელუბი; კოხტად იმარქებს ჰატარია კავს და ხელბის ულამაჰესი მოძრალბით წამში აბამს ძაჰს. დახვა კვლავ ბეღებუნეს...

თუ ვინდა შრომის ვერტულს სოამტებოლბა ივარწო, უნდა ვეყვერდეს შენი ქვეყანა, შენი გარღვისა! — აი, რაშია ლამარას მარქვენის ძალა და უნარია!

...სააქვრომი ტალღებივით ვადღის ჰავროვანი ქსივილის კალთები — იქსოვება საცხად „შეუბრე“ — შხით ვაგეითყო, ქალღობი, მშობილობა, ჰორწილეშში — ლოცვა-ვერთხვებს ატანს ლამარა თავის გულთიდა ნამაჰარს.

მათეზან მილაზხვილი

ლაგაგა ქსოვის „მზიურს“

● ლაგაგა ქალი გულნარა ჰეთვარამე ქსოვილ მუისის ზრდისან ერთად ვალისდებოდა და ორდებოდა. იგი არა მარტო თანამემუღელი ნაწარმოებებს ახრულებდა, არა მარტო პროჰაგანდას უწევდა მათ შემოქმედებს, იყო ეთუ-ზობისა, რაც განსაკუთრებით ესაჩირობოდა იმ დროს ახალგაზრდა ქართული საკითხისთვის, ახალ ინსტრუმენტადურ მესსს, რომელსაც თითქმის არ ვაგინდა ტრადიციები და რომელიც მუხუცდავად ამისა, პრიფესიონალი ხელუწნებში ერთ-ერთ წამყვან ადგილს იკავებდა.

გულნარა ჰეთვარამის შვიტებმა მუხიკოსებმა (ისინი არც თუ იცნ ბევრნი იყვნენ) თავის თავზე აღიეს რთული, მაგარი კეთილშობილური მისია — ვაგეტრაციებთან თვითმოფაიდა სამეწარმეობა ხელიწებნა. მათ შეუძლებს ამის განხორციელება, რასაც ვაგედავდელი ქართული პანისონური სკოლა ადასტურებდა. გულნარა ჰეთვარამე პირველი ნაწი-რებიდანვე თვითი შემოქმედება სცენას დაუკავშირა — იგი ვაგდა პანისონი-ინფერანტი. ეს არა მხოლოდ სიბიამე, არამედ მოქალაქეობრივი მოღვაწის მერქმება იყო. მას გამოქვეყნდა ხალხის სასარგებლო არა მარტო თავისი სამეწარმეობრივი ხელწინება, არამედ შეგობების, კოლექტივის ნაწარმოებები. ეს უკანასკნელი ვარგებობა, აღბათ, განსაკუთრებით ადვილდება მას, რადგან კარგად ვარგობდა თავის როლს — შუამავლის როლს, შემოქმედს და მმართველს შორის. მასზე ბევრი რამ იყო დამოი-

ღებული — ქართული მუსიკა იქნდა გვიანდელი „სოციალისტურის“.

გულნარა ჰეთვარამე პირველი შემსრულებელია ა. ზღანდიაშვილის მუხუცდებით სავორტკეპიანი კონცერტების, სასოფრტკეპიანი რასულიბისა, საყვედოთ დიოდელი მინიატურებისა, „ნოქტურნი“ და „სამაია“ ა. მაჭავარიანის სერტისა, „ტელედანს“, ო. თაქთაიშვილისა, „იპოზის“ და რ. ლაღისის „არწილ-ტოკატისა“, რ. ვაგირვაძის პერფორმებისა და ა. შვეტრიაშვილის საფორტკეპიანი ტრითის, სონატის ვიოდინისა და ფორტკეპიანისთვის, მ. ვერტანის საფორტკეპიანი კონცერტის, მისივე მინიატურების, მ. დავითაშვილის ფანტაზიასა და საფორტკეპიანი კონცერტის, ხ. ნახიძის, 5. მამისაშვილის, მ. მილორაგას ნაწარმოებებისა და ბევრი სხვისა.

ჯერ კიდევ თბილისის კონსერვატორიის ასპირანტი (პროფესორ ა. თულაშვილის ხელმძღვანელობით) და შემდგომაც სამამულო ომის წლებში იგი ვამიღობდა პოსიტულბსა და სახმეწარმ ნაწილებში. საქართველოს სახელმწიფო იღარამონის მუსიკალურ-ლიტერატურული ცენტრითვის დაარსების დღიდან გულნარა ჰეთვარამე მინაწილობის მის კონცერტებში.

საკონცერტო მოღვაწეობა, სცენა ბევრს მოითხოვდა მისგან, უპირველეს ყოვლისა, რეპერტორის განახლებას და ვაგედავრებას. საინტერესო იყო პანისონიკ ქალის თემატიკური კონცერტები. ვაგდა რა ჯერ კიდევ ორმოცან წლებში სოჭენის სახე-რლობის ამიერკავკასიის კონცერტის ლავ-

გულნარა ჰეთვარამე

რტიკ, გულნარა ჰეთვარამე ვაგარია მოუხენის ნაწარმოებებიდან შედგარნი რა-მდინივე ცალკური კონცერტი, რასაც ფრანგული საფორტკეპიანი მუსიკის კონცერტი მოჰყავ, რომელზედაც მუსერული დებუთი, მავრანე, მუსიას, მიოო, იყ-რის მიზანა იყო ფართო მსწერელი სა-ზოგადოებასთვის ფრანგული მუსიკის ვა-ნეთვარამის პირველი ვაგეინი. ბევრი მსწერელი მიიზიდა სასამაზლო მუსიკის საბამებმა, რომლებზედაც მუსერული მოცარტის ვევედ სონატა ვიოდინისა და ფორტკეპიანის-სავისი.

გულნარა ჰეთვარამის საყვარელი კომპოზიტორები ორანდეტოსებია, მათ შორის, განსაკუთრებით შოპენი, შუმანი. შესაძლოა ამში ვლინებება პანისონიკის შემოქმედებით ინვიდავალურობა — მავრის ვივარქენი, ამაღლებული, ვაგე-ბარე მავრია. მას შეუძლია ვაგეცხად მსწერული ანათის იყო მისეულ მსწერულში ზომიერად არის შერწყმული ავ-ღებობითა და რომანტიკული მოღვა-რება. მავრამ მას უფრო ექსპრესიო-ობა, თავიგებური იმპროვიზაციულობა, თავისუფლება იტყვებს, მისი სტილია ლი-რიკულ-მოღვაწეობა, მინავლიდერფიანი, მოუხენისა ამში მსწერული სხვისა სანაყო-რე. გულნარა ჰეთვარამე ორი ათეული წე-ლია ერთმანეთს უთავტებს საკონცერტო

და პედალოვრე მოღვაწეობს. მან მუ-სიკოსთა არაერთი თაობა აღზარდა. პან-ისონიკ გულნარა ჰეთვარამე მისამაბი მ-ვალიობია — იგი უმარველეს ყოვლისა, კონცერტანი-მუსერულბეობია. იგი უშუალო მონაწილე მშობლიური ხელწინების ჩამოყალიბებისა და ვაგე-რქენისა, შუტარა მის ვანეთვარამისა შე-ნი წილოლი, ვანა საამყარ არ არის შე-მეწილსავისებო?

მირა დიხსამი

● თბილისში ორი კვირის განმავლობაში მიმდინარეობდა დიდი რუსი კომპოზიტორის მ. გლინკას სახელობის ვოკალისტთა VII საკავშირო კონკურსი.

კონსერვატორიის დიდი დარბაზში ერთმანეთს ცვლიდნენ ჩვენს ქვეყნის სხვადასხვა ქალაქების საუკეთესო ახალგაზრდა მომღერლები.

ყოფილი სსრ კავშირის სახალხო არტისტის ორნენ არხიპოვს თავმჯდომარეობით ვამოცხადებ კონკურსში გამარჯვებულები.

კონკურსის პირველი პრემია მიენიჭათ ურალის სახელმწიფო კონსერვატორიის სტუდენტს პაველ ზევერევს, ვილნიუსის სახელმწიფო კონსერვატორიის სტუდენტს აუზრა სტა-სიენიანდს, ალმა-ათის სახელმწიფო

კონსერვატორიის სტუდენტს ალბერტ დინშეფს.

მეორე პრემია მიეკუთვნა ლინენგრადის ოპერისა და ბალეტის მცირე თეატრის სოლისტს ტატიანა ნოვკოვას, მინსკელ ლიდემოლა შემეჩუქს, ლენინგრადელ ლაიოს შვეჩენოს, თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის სოლისტს ელდარ გვიქის.

მესამე პრემია მიენიჭათ ლევის სახელმწიფო კონსერვატორიის კურსდამთავრებულს მარტა კოსტიუკს, თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის აკადემიური თეატრის სოლისტს ლინა კაღლახაძეს და ერენის კომიტასის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის სტუდენტს გელამ გრიგორიანს.

კონკურსის მეოთხე პრემია გადაეცა „ლენინგრადლიცეტრის“ სოლისტს ინესა პრისლავესკიას, ხარკოვის ხელოვნების ინსტიტუტის სტუდენტს ვლადიმერ ვერტინიანეს და ოდესის სახელმწიფო კონსერვატორიის სტუდენტს ანტოლი დუდს.

სურათზე: მ. გლინკას სახელობის ვოკალისტთა მეცხრედი საკავშირო კონკურსში გამარჯვებულნი: ლინა კაღლახაძე და ელდარ გვიქი.

● კენც არ ყოფილა საქართველოს ტყეებში და მისი სიღამაზე — მგლის ნეკერი არ უნახავს, თბილისის ზოობარკს ეწეოს, რომელსც სულ ახლახან ახალი ბინადარი ნეკერი შეემატა.

მისი დღა — გრიტა ორი წლის წინ ხაშურის სატყეო მეურნეობამ წაგრძალებს და ანუჭა თბილისის ზოობარკს, ხოლო მამა — ბებო ზოობარკის ძველი ბინადარია.

ნეკრი უკვე ორი თვისაა, საკმაოდ წამოიზარდა, მაგრამ დედას მაინც არ შორდება.

ს უ რ ა თ ე ბ ე: დედა-შვილი.

● საყოველთაოდ ცნობილია ის თავგანწირული პატიოსანი და გმირული შვიკორები, რომლებიც საქართველოში გამოჩინდნენ აჭაბუგებულმა შურამბულბამ 1905-1907 წლების რევოლუციის პერიოდში.

ჩვენმა თანამემამულეებმა მეფის თვითმპყრობლობისთან თავდადებულ პარტიზანურ ბრძოლის სხვადასხვა ქალაქებშიც ისახლეს თავი. ამგვარად გვინდა მხოთხედობას გავაცნოთ ნაულუნად ცნობილი მასალები, რომლებიც გამოჩენილი ჩივისორის, დრამატურგის, მასხიბის, საზოგადო მოღვაწის ალექსანდრე სუხმათაშვილის (შენიანი) და მოსკოვში მცხოვრებ ქართველ რევოლუციონერ სტუდენტთა შესახებ მოგვიხსენიებენ.

აი, რას წერდა „პატარა გაზეთი“ 1906 წლის პირველ ნომერში (გაზეთის რედაქტორი და გამომცემელი იყო ცნობილი თეატრალური მოღვაწე კობე შესხი):

„... დიკემბერს მოსკოვში საყოველთაო გაფიცვა გამოცხადდა... მთელს ხალხს ბარკადებს ამოხდებდა და ჩართან სამხედრო შეტაკების უკუკლწებდა“

აქაქსანდრე სუხმათაშვილი და ნეკომულუსიანი ახალბავსიკოვა

მოელოდა, ჩქარა ჩარმაც აქტორი მოქმედებდა დაწყო. დრავუნები და კავაკები მთელ ქალაქს ზუბით იფლიდნენ, რადგან ბარკადებზე ცხენებით გავლა უკვლად შეუძლებელი იყო, სადაც შეგრძოვდა ხალხს მოასწრებდნენ, შეუბრალებულად მუხრს ავლებდნენ. ზარბაზნებს ჩარი ზმირად მიმართავდა ზოლუკი, დროს ტემრის ქუჩაზე 100.000 სულმა კაცმა და ქალმა მოიყარა თავი. ამ დროს ჩარმა ზარბაზნი აიტანა ერთი ცეცხლის სამილელოზე და ხალხს უღებდა დაწყო. დაიბოცა მრავალი ხალხი დაიქცა დედაქალაქ შენიანები და იქაურობა ცეცხლმა მოიცვა... ჩარსა და ხალხს შორის შეტაკება 10 დეკემბრისა და 24 დეკემბრამდე გასტანა. მოყვლენი არიან, სხვათა შორის, ქართველნიც.

აი მათი გვარები: ი. ხრისელი, რომელიც სუხმათაშვილმა (თენიანი) თავიხი ჩართი დასაფლავა და ლეონი კობახიძე, მძიმედ დაჭრილი არიან: ანანია „შენილი და ლეონი ახობად, დეპროლოა წაღვა ნაიამე მოკლულთა საერთო რიცხვი 6.000 კაცამდე. დეპროლოა 3.000-ზე მეტი კაცი“.

„პატარა გაზეთიდან მოუკანით ეს მითერ ამანაწერი ერთხელ კიდევ ნაოლად გვიხატავს რუსეთის პირველი რევოლუციის ბოშოქან დედებს, სა-

ხალხი აჭაბუგების იმ მძობარ აღმავლობის, რომელმაც მთელი იმერია მოიცვა

გაზეთში ჩვენი თანამემამულის ალექსანდრე სუხმათაშვილის შესახებ ძუნქად გამოქვეყნებული ცნობები დამაყრებულად მეტყველებენ გამოჩინილი რეტისორისა და მხახიბის მრწამსზე, მის სუხმათაშვილობაზე.

სურათზე გამოცემლმა ავან-
თობის¹ უცხო ენათა და ლიტერა-
ტურის რედაქციის გამგე ღამსა-
ნურია (შუანი), უფროსი რედაქტო-
რი ივ. ლოლა (მარცხნივ) და რედა-
ქტორი ბ. შაპსკირი ტექსტზე შე-
შაბის დროს.

თბილისის მუსიკალურ მაღაზიე-
ში კვლავ გამონდა და იუბილე
ფირფიტა-გაგანტები საქართველოს
სსრპ-ის სიახვის, ჰაერადის სსრ
დასახურებელი არისტის თამარ
წერეთლის და ესტრადის მსახიობა
პირველი საკავშირო კონკერტის ლე-
ონიძის, საქართველოს სსრ დამსა-
ხურებელი არისტის ქეთი ჭაფარა-
ძის შესრულებით, რომელიც საკავ-
შირო ფირმა „მელოდია“ გამოაშუა-
მათი მომხმობელი, ჯადოსნური
სმები მუსიკის მოყვარული კვლავ
დიდ სიამოვნებას განაცდიდნენ.

ფირფიტა-გაგანტზე თამარ წერეთ-
ლის შესრულებით ჩაწერილია ძვე-
ლებური რომანსები: „როს ჩემთან
ხარ“, „იგი დამწავევ“, „არ გილა-
ლატებ“, „აგანთივ ჩემი ზვიერი“,
„იღინებებ“, ძველებური ვალსე-
ტი „რად მიცემს გლო“, „ისევ ვღეღ-
ი“, „შეხედვარ“, „ვიცარის სიმე-
ნი“... ხოლო ქეთი ჭაფარაძის შესრუ-
ლებით შემდეგი ძველებური რომანსე-
ბი: „ჩვენ ბაღში მივდივით“, „სახვს
მივარე“, „ქვირფახი თვალები“, „მე
დავიჩებ“, „უკანასკნელი ბარათი“,
„ადვილად, მეგობრებო“ და სხვ.

უბილეოს ხანში გამოცემლმა
„განათლება“ გამოსცემს ვაჟა-ფშა-
ველას მომხმობების ფრანგულ თარ-
გმანს, რომლის წინასიტყვაობა იუ-
სუფის ნ. ნარსიზიძის, წიგნი თარ-
გმნის ნ. ნარსიზიძისა და ნი-
ნო ქაიფაშვილისა.

ფრანგულ ენაზე მალე გამოვა აგ-
რივე გრ. აბაშიძის ლექსების
ს. წულაძისეული თარგმანი.

გამოსცემლმა მოაგვინა: სულხან-
საბა ორბელიანის ივანე-არაკების გერ-
მანული თარგმანი, რომელიც მღერე
სირაძის ქართულში.

ი. აბაშიძის ლექსებს ფრანგულ
ენაზე თარგმნის ტატიანა ავლანია.
გამოსცემლმა აწარმოებს ს. შატ-
ბერაშვილის „მკვდრის შიშის“ დიდი
გოგასპირული თარგმანს.

გამოსცემლმა განარაბული აქვს
თარგმოს მეტყობანტე-მოცულ საუ-
კუნის ქართული მწერლები.

ამას წინათ ფილარმონის დიდ სა-
კონცერტო დარბაზში მიწეწეო მბ-
ატრული კითხვის უხადელ ოსტატის
გურამ საღარაძის საპროც.

მაუბრების წინაშე წარსდგა ფარ-
თო დიაპაზონის ხელოვანი, რომელ-
მაც კიდევ ერთხელ მოაგვადგა მხმე-
რული ქართული მხატვრული სიტ-
ყვის კეთილმოგებობა.

გურამ საღარაძე ყოველთვის შე-
იქმნებოთ ძივსა. სცენაზე მას
თუ იმ წარწერების აუღრებობა
მისთვის უცხოა ტრადიციები
ერთხელ და დაშუადელ მორგებუ-
ლი პარტა; მისი მხატვრული კითხვა
მუსიკისათვის ესალმუნება და აჯ-
ღობებს მხმენებს.

თმის, ლიტერატურული მასალა
და მხატვრული სახეობა მრავალდერ-
გვება, მოტოხა თუ გვირის ბუნება
ფილარმონის უნარი, ავტორისეული ჩა-
ნაწილის ღრმად განსა, მტკვე-
ლების დამპყრობლობა, დახვეწილი
ესტ-მომავა — აი, გურამ საღარაძის
წარბაძის ხელოვანი ესტრადისე-
გურამ საღარაძის წყალობით კუ-
მარტი ხელგუნების სიმაღლეს
აუფინო მხატვრული კითხვა თან-
დათან ლებვა ჩვენი ესტრადის ერთი-
ერთი წამყვანი ხანრი.

გურამ საღარაძე ამას წინათ შარ-
სადღეობა პროგრამით წარსდგა
მხატვრული კითხვის მოყვარულთა
წინაშე. საპროცენტული ფერებთა

და ინტონაციის ანტიკვლევა რეს-
თაველი და პარაპარტი, უნდა და-
ჯაკი, ვაჟა-ფშაველას ნიკო მორეტი-
ფანიძე, გლავლითონი, სპიროსოვი,
გიორგი პეტროვი, ირაკლი აბაშიძე,
მეზნას მაკავერია და სხვ. იგი
ერთხალი პარტიკულარული და სიუჟ-
რული დიდება სულხანსა და თა-
ნამეორევე რიტორიკისა.

იხილეთ, რამ მალედა მიქვიქისა
და იმეათი შრომისმოყვარეობით
დაჯილდოვებული მსახიობი კიდევ
აივარტულ გააბარებს ჩვენს მხმე-
რულ თავისი დახვეწილი ხელოვნე-
ბით.

თავისებრი დებალი, 1904 წელს მოსკოვში რევოლუციური ბრძოლაში
დაღუპული ქართველი სტუდენტის ილია ხორისელის საუკეთესო ხასხარული და-
კრძალვა აღუქმანდრე სუბმათაშვილის მიერ გადაღებული გაბედული ნაბიჯი
ყოფს. ეს იყო რევოლუციონადმი დიდი თანგრძობის გამოცხადება. ახელი
მოქმედებდა, აფილი შესაძლებელია, აღუქმანდრე სუბმათაშვილის პირველად
ტექვის ქვეშ დევნიებინა და სერიალულ საერთოზე ჩაედი, მიიუბნებს მა-
შინ, როცა მეფის მოხელეებისათვის ცნობილი იყო, რომ სხვა რევოლუციო-
ნერებთან ერთად, იუიონი 1904 წელს გაბედულად შეიჭრა მოსკოვის განმანაწ-
რლებელი ციხეში, კავკასიელი პატიმრები ტყვეობიდან განაწიარესულა და მათ-
თან ერთად სამხსობრო სურათიც გადაიღო.

შემქმნელმა ვითარებამ როდ შეკრიბო ჩვენი სახელოვანი თანამემამულე,
პირიქით, დაღუპვიდან ოთხი თვის ვასლის შემდეგ ილია ხორისელის ნეშტი
აღუქმანდრე სუბმათაშვილის ხელშეწყობითა და მატრიარხობის დახმარებით,
მოსკოვიდან თბილისში ჩამოსაცუნეს და შრომითურ შიშას მიაბარეს.

გაზეთი „მოსკომა“ 1906 წლის 25 აპრილს წერდა: „კვირის მოსკოვიდან
თბილისში მოსვენება დეცემბრში ნოკლული მოსკოვის უნივერსიტეტის საბუ-
დნტის ილია ხორისელის გვამი, თბილისის სადგურზე დღისათვის იქნა დად-
დიდდას ხალხში მოიყარა თავი. პირველი საათის განმავლობაში, რო-
დესაც მატრიარხული ჩამოდა. ცხედარი ვაიონიდან გაწაზიარეს ახსანგებმა—
სტუდენტებმა და განსვენებულის პატივისმცემლებმა. სადგურთან პროცესია
ავალის ქუჩით გაიჭრა სასაფლაოსკენ. ნორის აღმართის თავში განჩნა
პოლიციისტიკრი და ვახანია რაზმი, იქვე იყო სილდაოების პატრული, ესენი
სასაფლაოს ვალვანიან დადგნენ“.

შალვა დადიანი, რომელსაც წლების მანძილზე მეგობრული ურთიერთი-
ბა ჰქონდა აღუქმანდრე სუბმათაშვილიან, აი, რას წერდა ამ რევოლუციუ-
რად განწყობილი პაროგუნების შესახებ:

„თუბინ მამინ უკვე დაიდა მინდელი არტიტი, დრამატურგი და საზო-
გადო მოღვაწე იყო. დღიად მოწოდებული, დიდი გონების პატრიონ, მუდამ
იყო სასურველი წყვირი მოსკოვის მოწინავე საზოგადოებისა, აჰვეე მუდამ
იყო საქართველოს დიდი პატრიოტი, რასაც ის სიტყვებით კი არა, მოქმედ-

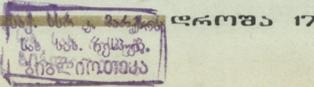
ბითაც ახედვინებდა. არა ერთი ქართველი სტუდენტი და ინტელიგენტი მოუ-
წყვია მას სასაფლავებლში თუ სამხსობროში“ (შ. დადიანი, „რაც ამასხანდა“.
გვ. 150).

მოსკოვი დაღუპული სტუდენტი ლეონიდ კობახიძეზე გაზეთი „ცნობის
ფურცელი“ 1906 წლის 14 ანაგრს წერდა:

„მოსკოვის უკანასკნელმა რევოლუციონორმა მოძრაობამ კიდევ იხსებერ-
კლდა ერთი ჩვენი თანამემამულე, უნივერსიტეტის შესამე კურსის სტუდენტი
ლეონიდ კობახიძე. 21 წლის ჰაბუწა მრეული თავისი სიცოცხლე განმავაისუ-
ფლებელი მოძრაობას შესწირა“.

გაზეთში გამოქვეყნებულა მოკლე ბიოგრაფიიდან ვიგებთ, რომ ლეონიდ
კობახიძის მამა სოფელ აბულთხელში მასწავლებელი ყოფილა, დიდა აშლია
კი, რომელსაც „ნათლად ჰქონდა შეთვისებულა უნივერსიტეტში რუ-
სეთისათვის განმავაისუფლებელი იდეების მნიშვნელობა და დიდა მომავ-
ლო“, წარბიობით გვრანაწელი იყო. ეს ის პეროლია, როცა უნივერსი სწავ-
ლობდნენ ქართველი ქალებმა: ოლდა გურამიშვილი (შემდგომში ნიკო ნიკო-
ლაძის მეუღლე), მარამ წერეთელი (ქართველი მწერლის გიორგი წერეთლის
და), ეკე მეღვიპეული (შემდგომში ქართველი საზოგადო მოღვაწის სტეფან
მეხის მეუღლე), ეკატერინე ნიკოლაძე (ნიკო ნიკოლაძის და) და სხვები.
ეს ქალები გატყვეობი ეზიარნენ რევოლუციურ მოძრაობას და შვიდოი კავ-
შირი ჰქონდა დამპყრობელ ურენვაში მოუღ რევოლუციონერ ემიგრანტებ-
ში. მათი დაუყოლებელი სურვილი იყო რამეთი გამოადგომოდნენ ხალხს,
სწრაფე აქვინა სურვილს განაპირებო, რომ ამალიამ თავისი ვაჟი ლეო-
ნიდი რევოლუციური იდეებით აღზარდა.

ახეთი მებრძოლი და რევოლუციური იდეებით გამსჭვალული ქართველი
ადამიანი ბიგერი იუბნის რუსეთის ქალაქებში. ისინი გმირობდა და თავდა-
დებით იბრძოდნენ ხალხის ბედნიერებისათვის. ჩვენი ეპოქა, პატივისცემით
მოიხსენიოთ ურენადა-წავთების ჩაყვითლებულ ფურცლებზე შემოხალულ
ამ ადამიანების უცვადე სახელები..

კ. ზურაბაძე თვის ბაღში.

ცირბაღ სიცოსლე, რადან დედა მცენარე მასზე მოქრო კალმებს (ტოტებს) თან ატანს მტაცალბადად თავის ხნოვანებს. დადგენილია, რომ დასუსტებინებლიად მცენარეზე მიკრობი კალმი, რაც უფრო დიდი ზომისაა. მისგან გამოყვანილი მცენარე უფრო ჩქარა ბერდება და კვებება კალმის დაფესვიანებულ მცენარეს გამრავლებინათვის ახალგაზრდა დედა მცენარისაგან საჭიროა ავიღო მიკრობი ზომის კალმი.

იხიო დეკარატული ტირიფის გამოყვანა, რომელზე უფრო მეტ ხანს იცოვლებს და უფრო რენტაბელური იქნება, მათი მუხონის გამრავლებით ხდება; რაც შედეგად რა ჩრბობს: არადეკარატულ ტირიფს უნდა მოჰყოჩაო სწორი ტოტები, დეკარატ კეიხნარ ნიადაგში, იგი 1,5 თვეში დაფესვიანდება, შემდეგ ავამცნოო მასზე მტერიადა-დეკარატული ტირიფი, მუნისა ვაწარმოო 1,5-2 მეტრის სიმაღლეზე. მოელ დროში მივიღებო სტანდარტულ-დეკარატული ნერგს.

თუთის გვარის ხეები ან ბუჩქები ფოთოლდგენია მცენარებება, მათი საშობილია აწია და ამერვის ზომიერი სარტყელი; მათ დიდ ხანტყველო მინერვლობა აქვთ როგორც მებაგრეშუმების, ისე ნაყოფის მხრივ დღეს თუთის კულტურა ფართოდ არს გავრცელებული. თუთა მრავ-

დეკარატული ტირიფი და თუთა

ფის ორასამდე სახეობა გვხვდება ტირიფი იზრდება ღრმა, ნოტიო ნიადაგზე და მთის ხრეთი კალმებზე. ჩვეულებრივი ტირიფის სარგობას თხრებებსა და წულის ნაპირების გასამარებულად იყენებენ. სამხრეთის ჩვეულებრივი ტირიფი გავრცელებულია ბალკანეთში, მცირე აზიაში, ირანში, შუა აზიასა და აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოში, უმეტესად წულის ნაპირებსა და ქალმებს.

მტერიადა ტირიფი ძალზე ღამაში დეკარატული მცენარე, იგი სხვა მცენარესთან შედარებით უფრო სწრაფად იზრდება მაღალტანთან ხედ, მას ტოტები ზემართს ირავლეთ ქოლდესებურად მიწისენ გავლიყოლოო ენარება, რაც ძალზე ღამაშია.

საქართველოში დეკარატული ტირიფი ცოტა ხანს ცოცხლობს (მა-შე წელი). არადეკარატული, ჩვეულებრივი ტირიფი 100 წელზე მეტ ხანს ცოცხლობს. მეურნეობებში დეკარატულ-მტერიადა ტირიფს კალმების დაფესვიანებით ამრავლებენ, რადგან მათი გამრავლება ავილი და რენტაბელურია, მაგრამ დროთა განმავლობაში კალმების დაფესვიანებით გარჩავლებიხას მტერიადა ტირიფს უმ-

ღდება თესვით, კალმი, გაღანენი. ვცხდება თუთის 12 სახეობამდე.

დეკარატული, მტერიადა თუთა ძალზე ღამაში იცენარება. მტერიადა თუთა 200-300 წელს ცოცხლობს. არსებობს დეკარატული თუთის ორა ვარიანტი — პარამიდული და მტერიადა მტერიადა თუთას გრძელად ჩამოყვებულ წერილ და გრძელი ულორტები აქვს. მისი ცალკეული ნერგე პარკებსა და სკვებებში შეუდარებელ სილამაზე ქმნის.

მეურნეობებში არ გამოიყენებო რადა-დეკარატული თუთა.

ჩვენ დაინტერესდით და ვცადეთ მტერიადა ფორმის თუთის გამოყვანა მუნობით, რისთვისაც საჭირებდად ჩვეულებრივი თუთის ნერგე გამოვიყენეთ და მივიღეთ მტერიადა თუთის ფორმა. მუნობის შემდეგ მტერიადა თუთის შეტებით სიმაღლეში არ ესრდება, რაც შესაძლებლობას იძლევა დაბალტანთან, ვარსებულ ფორმის ღამაში ბუჩქი გამოვიყვანო.

ფეორტობ, ჩვენს დედაქალაქს კიდევ უფრო დამუყვენებს დეკარატული ტირიფი და თუთა.

3. ზურაბაძე

უხსოვითი ჟურნალ-გაზეთებიდან

თავისუფალი მისწრაფებით, კლასიციზმის სიძულვილი და მრავალმხრივი ანთის ხანობები გვახარებდა. კარგა ხანია კვლავ გვხვდებით მსოფლიო ტროცკისტული ნიშნების მოპირბედი და მთლიანად გამოსავლის დაწყებას, რომლის გიდადამი მხრად მივიღო იმ კუთხის მოსახლეობა იღვდა მონაწილეობა.

რეცესორები ყოველ დღეს ხმარობენ, „ქურდები“ სახმაროდ დატოვი-

დასახსრებულ პირობაში

როდესაც ტოკიოს მუხეუმში ლეონარდო და ვინის „მონა-ლიზა“ იყო გამოფენილი, ამ ხანდაზმულმა ტროცკისტმა მწერმა მონაწილეობა მიიღო.

იპრობებმა გამოიხატეს კონკრეტული: ვის ეჭვება ჯიჟიანას მსგავსი დილით.

კონკრეტული მონაწილეობა მიიღო ორი თასზე მეტმა ქალმა, პრემია ენ ვინა... მამაკაცს, რომელიც ერთ-ერთ დღეს კლუბში „მონა-ლიზას“ განსაკუთრებული გამოიწიებით გამოიდიდა.

ნაღერება... სიმღერებზე

ფედერაციო ფელინი დიდი ხანია ამხანგებს ფულს „კასანოვაზე“. მან მოაგანი როლის შემხრულლის ძებნის ორს შუი მიანლობს. და არ, ახლა, რომე შუი უნდა დამონტაჟებინა ოთხი ცენარის ნაშეშვარი, ფიტიე გაქრა. ამ დეკარატული ქურდობის მონაწილეობა მასვე მიჰყავს ბიერ პალოო პასულისის, „სიღმობის 120 დღის“ კინოფიტიე და დამაბინ დამაბინ ახალი ფულის ფიტე.

რეცესორებს საშუალება თუ ეწია უფორმინალი ნებავრებები ავადდინენ დაჯარგო. „ქურდებისათვის“ მოპარულ უნტებებს არავითარი დონებულება არ ექნება მაგრამ ძალზე სტატურად და სპების ცოდნითაა შერქული ფილმის ნაწილები — მოპარულია სწორედ ის ნიშავარი, რაც საჭიროა მონტაჟისთვის მოსაძლევე შემთხვევაში, საშუალო თავიანდ უნდა დაიწყო, რაც დიდ ტენციას და ხანგრძლივობისთვის და აი, განდენიბა—მოგვეთუ გამოხსიდი და თქვენს ფიტებს ხელეულბულებად ჩაგაბარებო. ფეორტობ, აქ „მთავის“ ბილი უნე-

კანი რიპრა—პერსონაჟი

რივერას ხანგრძლივი დასვენება გამოვიდა — ყველაზე დიდი „პაუზა“ მის მრავალწლიან კარიერაში. მაგრამ იგი ხშირ პრეზიდენტობისკენ ისწრაფობდა.

მისმა ყოფილმა მწერებელმა ნერეო რიკომ განაცხადა, რომ იგი რივერას პრეზიდენტი გახდება. მაშინვე „მონა-ლიზა“ გუნდს დაუბრუნებდით.

„გვეყავის რიპრა სტალინივით, სპორტული ფორმები, თანები შეუდარებელი ფინტებით, სპორტული იგი ჟურნალისტს“, — წერდნენ სპორტული ფურალის ფურცლებზე.

და აი, ბილი მიული რივერა — ბუტირის გაქაინტრებულ პირობას. რივერამ გაიმარჯვა. იგი „მონა-ლიზის“ კლუბს პრეზიდენტი!

ამ ამაზე ძალიან გაახარა „რივერანდლები“, მიული სპორტული სამკარო „ტროცკული“. სპორტული ფურცლები სპორტების გაითხვებები და ფურცლების გულშემატკვრები.

ამ „თამაში“ მიღარებინა დატრიალდა. რივერას დამხმარებელი გავლიანა და შექმნილი მფინტები, რაც ყველაზე ამასულებელია — „ტროცკული“. სხვათა შორის, ფეხბურთის ისტორიაში ახელი თან პირველი არ არს. გავიხსენოთ ერთი პრეზიდენტი, რომელიც სხვე მოიპოვა პრეზიდენტობის ადგილი. იგი „რომის“ კაცობა დამინი დეტანა იყო.

„მონა-ლიზა“ ახლად არჩეულმა პრეზიდენტმა კანი რივერამ პრემიის წარმოადგინებინა საბურთო განაცხადს სულე არ პარების თავი დასების თამაშს.

რივერას სურს პირობების შექმნა „მონა-ლიზის“ დაბრუნების ყოველი მწერნილი ნერეო როყო, ჯიჟიანისი ეი დაითხოვ-

ჩველიაში ერთ გოგოს დადევლო. გოგოც კარგი იყო და მეც კარგი პი-
კი ვიყავი, მაგრამ... რა დასამალა და, ცხვირები ირივებს ქორვა კარტებში
გველო, რა მოხდა შერე, ცხვირები ჩვენი ვის გააკვირებენ?! მო-
ლა, არც არავის უცხოვრო, ვერც ვერაან ვგანწმენდა და ვიპოვი ჩვენივე
მდინერიდა. ისე რომ ვიქცა, მოხდა უსულოდობი ვიპოვი-მეტი, სწორი
არ იქნება. ხანდახან კი წყავილებილი მოხდენ ერთმანეთს, მეც რას ვა-
ჭიობებიდა კინალომისა და მივლოდი სახლი გულგახებულა. ერთი კვირის
შემდეგ რომ შეხვედრადო.

— რას ჩამოგვიტია, გოგო, ცხვირი... — ვტბუდი და... შესარიაგებულა
ერთი კვირა ლოდინი კიდევ მიხვებოდა.

ახე იყო თუ ისე, სასწორი ნელ-ნელა, მაგრამ ნამდვილად ქორწინების
სახლისაინ იხრებოდა და რაც მეტად იხრებოდა სასწორი, მით უფრო მეტად
ვითაღუბოდი. ცხვირს კი არა, მის ინცასუ აღარ ვახსენებდი. ხულო თვალზე
შეცდებოდა ჩემი უფლის შურასზე; უნდა ითქვას, თვალში კი ნამდვილად
ღამისა მქონდა.

ჩვენი ქორწინების დღეც კი დავნიშენი. საშაღისის შევუღებო და ვიპა-
ვიო ერთ ამბავში.

ერთ საშინელ სახლის (თუცა იმ საღამოს არც მივსძვრა უყოლო,
არც ქარიშხალი, არც მზეხი და მეწვერის) რაღაც ენამკად ისევ ცხვირი ვახსე-
ენი; ვთქვი სრულიად უწყინარად, უფრო ჩემთვის, ჩემზედა:

— რა ბედნიერებაა, აღამაანს ცხვირი რომ გააჩნია, მაგალითად მე ცხვი-
რი რომ არ მქონდეს, ვერასოდეს ვერ შევიტყობოდი უნტი თემების სიკარგელს?!
— და რაც უფრო დიდ ცხვირი აქვს ადამიანს, მით უფრო კარგად იუ-
ნოსავს, არა?! — აშკარად გამოწვევდა ვერსოლა ჩემმა უკვლამ.

— კარგი ახლა, დიდი ცხვირი აქ რა შეუძია, — ოდნავ გავურბე წუნა
ხმში და მაშინვე ენაზე ვიტიბე. მაგამა გვიანდო იყო. ჩემმა უკვლამ არც
ავიბა, არც აცხვებდა და ხალაქუნი შორიო.

— შენ სუ-ულ ჩე-ჩემი ცხვი-ცხვირი გე-გე-უთხა გულზე... — და
გახსტყვებდა მოემზადა.

— არა, შენი ვიტიბე, შენ ხომ სულ პაქაინა ცხვირი გაქვს — მოხლად
დავუტკბი მე.

ახლა ამაზე გადაიბრია, შენ ვის ბატუებ, შე უბედურო, მე ვითიონ არ
ვიცი, რამხელა ცხვირის პატრონიც ვარო!

შეხვებდა — როგორღაც უცნაურად მიუტრებდა; დეაკვირდი — ტანში
ურუნატებდა; დამიარა — ცივმა ოფლმა დამახსა; დეაკვირდი — ნამდვილად
ახე იყო!

— ცოცხალი თავით არ გავიშვებ! — ავღრიალიდი მე.

მან ლეკაზე ხელი მომიოთახა და სრულად მშვიდი ხმით ჩილაპარაკა:

— კარგი, გენაცვალე, გეყოფა, სუ ტირი. ჩემი გაღაწვევებულბეს საბოლო-
ოა და ურკვევი!

ცხადია, ამის შემდეგ ქორწინების გადადება მომიხდა — ახა, იგი მე ხმას არ
მცდებდა და საკეთარი თვითან ხომ არ დავიწერდი ჭვარს?! ისე კი, იმცსლეო,
მის ლანდებით დადვდები, ერთი წუთით თვალში რომ მომეზრებინება, ვინ იცის,
არა მოსდებოდა?!

მაგრამ მოხდა ისე, რომ რამდენიმე დღე თვალთაგან დამეყარა ღამის
გადვირე. ერთხელ მშენა შევასწარი, ქუჩაზე გადადიოდა. უცხე თვალზე
დამიხმებოდა და... საავადმყოფოში მომიასტურებენ, კი, ნამდვილად ატობუხებ
დამეჭახა როგორც ვერ დავინახე?! ჩემს გულის შურასზე თვალს არ ვაშორებუ-
დი და ამიტომ დამეშინათა ახე.

სავადმყოფოში ოცდაოთხობტი დღე და ოცდაოთხობტი დღე ვიწვიქი.
ბოლოს, როგორც იქნა, საავადმყოფოსც გადავირბი და გაშლენი თუ
არა, იმ დღესვე ჩემი სახლის სახლთა ავიტრე. შევცავაწენ მათთან პატარა
ბიჭი და ამიტად დასუსტებულა გულის ფრიალი.

სადარბაზო შესასვლელიდან ჩემი ნაბიჯით გამოემტრათა ჩემსკენ ის, ვინც
ჩემს თავს შერთია.

მომიახლოდა, რაღაც უცნაურად გამოიღმა და ხელი გამომწოლდა.
მე ვაკვირებოდა პირი დავადე და ცხვირზე ვიტბუცე ხელე.

მან გამარჯვებულს იტრია გაიცივნა და თავის (მთი, საკვირველებე?)
ციცქნა, აპირებლ ცხვირს მოუოთახა ხელი.

ცხვირი

ერთხანს გონს ვერ მცოდო. ვუფრე, ვუფრე და ისე მწარედ ავტირადო.
ისე მწარედ, რომ მანამდე ისე არასოდეს შიტირათა.

— ეს რა ჰქვინი, ეს რა ჩაილიწენი?! მე ხომ ის შენი ცხვირი ძალიან მიყვ-
არდაა. ეს ხომ შენი ცხვირი აღარ ააჩიოსი! როგორ შევეცემო მაგასა?!

აღბით მიხვდებოდი, ისევ ცხვირის გამო გადილო ჩვენი ქორწილი კა-
რგა ხნით.

მერე?! ეეს, თანდათან, ნელ-ნელა, როგორც იქნა შევეცევი მის ციცქნა
აპირებლ ცხვირს და, ბოლოსდაბოლოს, კიდევ ვიწვირანეთ.

ხანდახან მახსენდებოდა მისი ცხვირი და გული მეუტრებოდა. საშინლად
მეცოდებოდა საბოლოო ცხვირი, მაგრამ ამდენი დავიღარაბის გადასკიდ
ცხვირს როგორც ვახსენებდი?!

ბოლოს უკვადებოდა გამიარა და იცით, ვინ შემომხუტებოდა ჩემი ბედულის
ძველ, მამა-პაპურ ცხვირზე დარბი?!

... ჩემმა შვილებმა, ღიას, ჩემმა ტყუებმა ქალ-ვახს.
ენაცვალითი მამა, ახა, მათი ცხვირები უნდა ნახოს კაცის!

შურაბა რაბინინი

— ნეტავი გამახსენა, გუ-
შინ რისი ღაბატეა დავაწ-
ყე?!

ეკვიბი — შემდეგი?
პაკიენტი — დღე-
მალღობა, საკვირო აღაი-
ხათი, აშდენი ლოდინის
შემდეგ გამოვანბნობუდი.

უცხოური იუმორი

— რისკა ვაგვიინაროლა,
უცბელური შემთხვევის გა-
მო, დახუვეკის თანხა გადა-
ვიხაბუნა.

ყველ- -ყველი ახეხი

● რტალიშმა ვინმე ი. კარილომ ხასოტეი ნაედი ავტომანქანა ქუჩაში გამოიყვანა, ცუცხელ წაუკიდა და სახალობო დავა.

● მელბურნი ამას წინათ გახსნილ მხატვართა ნამუშევრების გამოცენათ პირველი ადგილი დაისაჯურა... ზუთი წლის შაიმუნა ჩინგიმ. თავისი ახტრატული „მუდეტრა“ რინგო რამდენიმე წუთში შექმნა. აღანიშნავია, რომ ხატვის ექსტრასი შესულმა შაიმუნმა სულმოუთქმელად შეცა ნახევარი ქილა საღებავი და ზედ ირი მოხრდილი ფუნჯი დაეკოლა.

● ჩრდილოეთ სომალის ერთ-ერთი ფერმას ამას წინათ შაიმუნების ჯოჯო შეესია. ფერმის თანაშრომლები კეების დაწვით იფრებდნენ შეტევაზე გადმოსვლ 400-მდე შაიმუნს. ირი დღეს გაფორებული ბრძოლის შემდეგ სიცოცხლეს გამოესხამა 856 შაიმუნი, შაიმედ დასასრებულნი 6 ადამიანი კი სავადმყოფოში გააქანეს.

● 33 წლის ამერიკელმა უებ ჩაილზიმ გადაწყვიტა, ახალი რეკორდი დაამყაროს მსოფლიოს გარშემო სწრაფად შემოეკლავი.

კალიფორნიის შტატიდან იგი ამას წინათ ერთამიანი ნავით გავიდა ხა-მოკუაურად. ჩაილზის მიზანია, პორტში შეუსვლიდალ, 200 დღეში გაიაროს 25 ათასი მილი. საინტერესოა რით დაამჯობღება ეს გაბეღული მოგზაურბო.

● ალექსანდრე დიუმას ცნობილმა რომანმა „სამა მუსკეტერმა“ თავისებური მსოფლიო რეკორდი დაამყარა.

ამ ნაწარმოების მიხედვით, 1908 წლიდან დღემდე, სხვადასხვა ქვეყანაში 120 კინოფილი გააღალეს.

● გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში მცხოვრებმა ვინმე იოანე კეტლერმა ახალი „რეკორდი“ დაამყარა ლორმშუტელბაში. მან რამდენიმე დღეში გადასახლა სავანებეღო შეტრავული ძროხა.

● პოლიციის მოვარი სამართავლის მოთხოვნით, იაპონიაში სასტკაოდ აიკრძალა ზაგუფებისთვის ზოგიერთი სახის სათამაშო თოფებისა და რევოლვერების გამოყენება.

უკანასკნელ ხანებში დანაშაულობათა სწრაფი ზრდა იმ გარემოებამაც განაპირობა, რომ ბოროტმოქმდინი სათამაშო იარაღებს, თურმე, ნამდვილ ცუცხელსრადღე იარაღებად გადაკეთებდნენ ხოლმე და საბოროლო ვაზნების სასრლად იყენებდნენ.

„ღროშის № 11-ში გამომქვეანებული კრისპორდის პასუხები

პირბრინტალურბ: 8. ციოლითი. 6. ტექსტოლოგია. 10. ნერგე. 12. ხა. ფანტი. 13. დიკეული. 14. ვირაო. 16. ბირბი. 17. შხაბი. 18. ტურნე. 20. „ალკემ“. 22. აბელი. 25. სტაქატო. 26. პარტოკი. 27. რქონა. 28. სტრაოფფერ. 29. ტვა-რაოა.

პირბრინტალურბ: 1. პორტრეტი. 2. ბიოლოგია. 4. რეგისტრი. 5. სიმღერა. 7. სტატისტიკა. 8. პრეზიდენტი. 9. ფაქულტეტი. 11. ფლექტორის. 14. ვინეა. 15. იბოლი. 19. რტორიკა. 21. კრამერი. 23. ნაქსტატი. 24. დანახტაა

გარტყანის პირველ გვერდზე: შამის მწენებლობის მიწნავენე-ნაზორ დვალმეული და ვალერი რუხია.

ბონიო დღეაქის ფორტი

გადაცვა სანაწრობა 9/XI-75 წ., ხელმოწერილია დასაბეღედი 8/XII-75 წ., ქაღალდის ზომა 70x108/8 ფიზიკური ნაბეღდი ფურცელი 2,5. პირობითი ნაბეღდი ფურცელი 8,5, საადრეტგო-საგამომცემლო თაბახი 4,9. ტირაჟი 52 100. შუქვ. № 8839. უე 02102. ფხბი 20 კაპ.

Жемясчяный обществено-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии

საქ. კვ ცესის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

რედაქციის მისამართი:

380008, თბილისი 8, რუსთაველის პრ. 42. ტელ — ში. რედაქტორის — 99-54-66, პ/მ. მდივნის — 99-82-69, განყოფილებების — 93-29-42, 99-01-89.

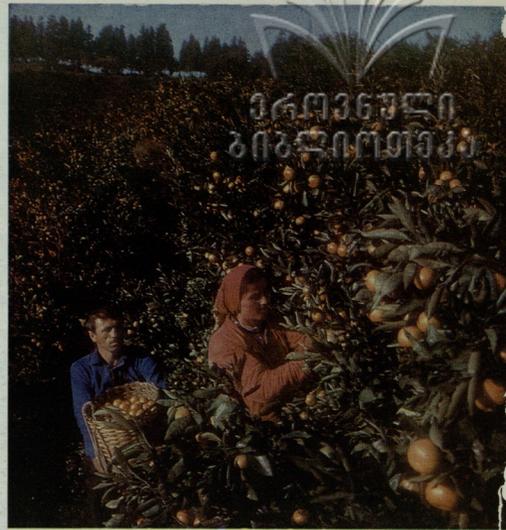
რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ ბრუნდებიათ.

საქართველოს
საზღვაო მარცხენა

სვანეთის მთებში

თარხან არჩვამის ფოტო.

„ოქროს რთველი“ აჭარაში

ივანე ჯავახიშვილის ფონი.

